Hayat

SAYI: 12
20 MART 1959
125 KURUŞ

Bu sayıda :

ESKİ RAMAZAN EĞLENCELERİ

BEŞ RENKLİ TABLOSU ile
8 sahifelik büyük röportaj

Her birimizin hayatta muvaffakiyeti birçok şeylere bağlıdır. Lâkin genç kızların asıl unutmaması gereken bir husus vardır: o da, cazibe ve güzelliğin her şeyden evvel cild vaziyetine bağlı olduğunu bilmeleridir. Hiç bir şey, taze berrak ve kadife gibi yumuşak bir ten kadar sükseyi yaratamaz. Aksine sivilceler, siyah noktalar genişlemiş mesamat yüzünden çok zarar görebilirsiniz. Bunun için gündüz Tokalon Kremini kullanarak bunlardan kurtulunuz. Tokalon Kremi hem cildinizin bakımı için faydalıdır, hem de teninizi güzelleştirir. Ne kadar mes'ut olacağınızı bir düşününüz: kırmızılıklar, sivilceler, genişlemiş mesamat yerine, tazelik ve gençlikle ışıldayan yepyeni ve güzel bir cilde sahip olacaksınız. Derhal gündüz Tokalon Kremini tecrübe ediniz.

Güzelliğinizin istikbali bu kutularda saklıdır.....

İşte size yeni anbalaja bürünmüş harika POND'S Kremleri

- Cildinizi makyajlardan temizleyecek onu besleyecek ve yumuşatacak COLD (Cleansing) kremi ve
- Sabahları makyajınıza zemin teşkil edecek VANISHING (Foundation) kremi.

Güzelliğiniz için
POND'S V ile
POND'S C
birbirini tamamlar.

POND'S
KREMLERİ

PUBLI SERVICE

RUJ

Louis Philippe

PARİS

Hayat

GRACE FLYNN
(Fotoğraf : CAMERA CLIX)

HAFTALIK MECMUA

YIL : 3 SIRA No : 128
SAYI : 12 CİLT : I 1959

SAHİBİ : Şevket RADO

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
Hikmet Feridun ES

YAZI İŞLERİNİ FİİLEN İDARE EDEN MESUL MÜDÜR :
İbrahim ÇAMLI

REDAKSİYON :
Sadun ALTUNA, Semiral BİLBAŞAR, Hikmet ANDAÇ

RESİM ve BAŞLIKLAR :
Ayhan ERER

FOTOĞRAFLAR :
FOTO HAYAT (Hususi Servis) - M. Sürenkök (Ankara) Turizm Fotoğraf Aj. (İzmir) Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres.

TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Mehaz göstermek suretiyle dahi alınamaz. Mecmuamıza gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.

İDARE YERİ :
Divanyolu, Klodfarer Caddesi No. 7, İstanbul. Tel : 27 34 56

DİZİLDİĞİ YER :
Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi Basımevi - İst.

BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi - İstanbul.

İLÂNLAR :
Türk Basın Birliği Resmî İlânlar Limited Ortaklığı'ndan verilen ve tekniğimize uygun olarak hazırlanmış her türlü ilân alınır.

ABONE ŞARTLARI :
(Türkiye için)
Yıllık (52 Sayı) 60 T. L.
6 Aylık (26 Sayı) 30 T. L.
Yabancı memleketler için (âdi posta ile)
Yıllık : 11 $ veya 4 £
6 Aylık : 5.50 $ veya 2 £

HAYAT Mecmuası yabancı memleketlerde Dolar olarak 15 Cent'e, İngiliz Lirası olarak 1 Shilling'e veya bunların karşılığı olan fiatla satılır. Abone olmak isteyenler yukarıda yazılı Dolar veya İngiliz Lirasını T. C. Merkez Bankası vasıtasiyle adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alırlar. Uçakla gönderilecek abonelerden uçak posta masrafı ayrıca tahsil edilir.

HAYATTAN FOTOĞRAFLAR

Kıyafet bakımından bir haylı zengin olan baloda esmer tenli güzel Kızılderililer vardı.

Çeşit çeşit kostümler arasında klâsik balo kıyafetiyle gelenler de yok değildi. Bunlar hareketli Rock'n Roll danslariyle dikkati çekmeğe çalıştılar.

AKADEMİ BALOSU

Her sene yapılmakta olan ananevi kostümlü balo bu sene de 3 mart gecesi Çınar Oteli'nde zengin dekorlar içinde ve bir eğlence fırtınası halinde sabaha kadar devam etti.

Sofu olmasına rağmen eşi ile baloya gelen bu zat yapılan müsabakada üstelik kıyafet birinciliğini de almıştır.

Gecenin tadını çıkaranlardan biri de resimde görülen palyaço ile eşi idi.

Yalnız dünyadakiler Merih'i merak etmezler yu. işte dünyayı merak eden bir Merihli de o gece dünyadaki baloya katıldı. Dünyalılar hemen etrafını aldılar.

HOVARDALAR DÜNYASININ YENİ KIRALI

BABY PİGNATARİ

BABY VE BARBARA — Hovardalar dünyasının yeni kıralı Baby Pignatari, Paris'te Balmain'in mankenlerinden Barbara Cailleux ile tanışınca âdeta beyninden vurulmuşa döndü. «Barbara bugüne kadar tanıdığım genç kızların en cazibi» diyordu. «Üstelik evlenmekle ilgisi de yok.» Belki genç kızın bu tarafı Baby'yi en çok cezbeden husus oldu. Buna rağmen bu münasebet de miadını doldurmakta gecikmedi. Paris'te başlıyan, Avrupa memleketleri ile Amerika hattâ Brezilya'da devam eden arkadaşlıkları nihayet başlangıç yeri olan Paris'te son buldu. Baby Pignatari yılbaşını Brezilya'da Barbara'sız olarak geçirdi.

41 yaşındaki Brezilyalı milyoner, Ali Han ile Rubirosa'nın pabuçlarını dama attırarak hovardalar dünyasının yeni kıralı oldu. Buna da sebep Linda Christian ile olan macerası. Fakat bu macera ayrılık ile son buldu.

YENİ bir namzedin Ali Han ve Porfirio Rubirosa gibi dev hovardaların elinden kıralllık tacını alabilmesi için birçok özellikleri olması icabeder. Evvelâ yakışıklı olması lâzımdır. Kadınlardan hoşlanması ve kadınlar tarafından beğenilmesi lâzımdır. Bütün hareketleri ile göze çarpması lâzımdır. Ayrıca içtimai mevkii, sevimliliği, zarafeti, büyük bir serveti ve şansı olması lâzımdır.

«Baby» diye tanınan Brezilyalı milyoner Francisco Pignatari'de bunların hepsi vardır. Evvelâ tam bir erkek güzelidir. Boyu 1.88, kilosu 84 tür. Saçları siyah, gözleri tatlı kestane rengidir. 41 yaşındadır. Kadınlardan hoşlanır. Kadınlar da onu beğenir. Göze çarpan hareketler yapar. İçtimai mevkii, sevimliliği, zarafeti, büyük bir serveti vardır. Şanslıdır.

Bütün bunlara rağmen bir buçuk yıl öncesine kadar beynelmilel hovardalar piyasasının meçhulü idi. Çünkü bu konuda şöhrete erişebilmek için şart olan bir hususu ihmal etmiş, hiçbir Amerikan film yıldızı kadınla adı duyulmamıştı. Halbuki modern hovardalıkta meşhur olmanın birinci şartı reklâmdır. Bu da en geniş ölçüde bir film yıldızı ile evlenmek yahut âşıkdaşlık etmekle temin edilebilir.

FIRSAT ÇIKIYOR

Kader bir buçuk sene önce Roma'da Baby Pignatari'nin önüne film yıldızı Linda Christian'ı çıkarınca Brezilyalı milyoner bu fırsatı da, Linda Christian'ı da yakalamasını bildi. Dansederlerken Linda yeşim taşı küpelerinin tekini düşürdü. Bütün aramalara rağmen bulamadılar. Baby hemen bir teklifte bulundu:

«Hong Kong'a gidip yenisini alalım.»

Linda bu teklifi kabul etmedi. Roma'dan ayrılarak önce Düsseldorf'a oradan da Paris'e gitti. Baby de peşinden. Linda nihayet bu küpe tuzağına düştü. Beraberce Roma, Atina, Kahire, Bangkok, Hong Kong, Tokyo, Honolulu, Hollywood, Mexico City ve Panama'yı gezdiler. Oradan da Brezilya'da, Baby Pignatari'nin oturduğu şehir olan Sao Paulo'ya gittiler.

Artık Pignatari'nin adı gazetelerin birinci sahifelerinde görünmeğe başlamıştı. Bu henüz bir başlangıç idi. Rio de Janeiro'da beraberce birkaç hafta geçirdiler. Anlaşmazlıklar da başgöstermekte gecikmedi. Linda'ya göre Baby bir karnaval gecesi sarhoş olmuş, etrafa saldırarak kavga çıkarmak istemişti. Genç kadın: «İmkânı yok çocuklarıma böyle bir baba istemem» diyordu. Baby de onun Rio'da başka erkeklerle dolaştığını, bir taraftan da her yerde evleneceklerini ilân ettiğini söylüyordu. Linda'nın Mexico City'ye dönmesi için bir uçak bileti aldı. Baby'ye göre Linda bir hafta sonra tekrar dönmüş ve o sırada Rio'da olmıyan Pignatarinin apartmanına yerleşmişti. Linda bu sözleri katiyen kabul etmiyordu. Bu sefer Pignatari'nin arkadaşları, o gelince kadını döver filân diye Linda'ya Uruguvay Film Festivali, oradan da Mexico City için bir uçak bileti almışlardı. Linda onbeş gün sonra tekrar gelmiş, üstelik Pignatari'nin Sao Paulo'daki evine inmişti. Pignatari'nin arkadaşları ona Rio'dan, Baby'nin ağzı ile «Acele gel. Sana ihtiyacım var» diye bir telgraf çekmişlerdi. Linda, Rio'ya gitti. Artık tahammülü kalmıyan Pignatari bir bando ile adamlar tuttu. Bunlar ellerinde «Memleketine dön Linda» yazılı paftalarla onun Rio de Janeiro'da kaldığı otelin etrafında dolaşarak kıyametler kopardılar.

Pignatari bu suretle, Ali Han'ın Rita Hayworth; Rubirosa'nın da Zsa Zsa Gabor ile evlenmek suretiyle yarattıkları akislerin daha fazlasını Linda'dan ayrılmak suretiyle yaptı. Ve hovardalık âleminin yeni kıralı olarak dünya piyasasına çıktı.

KIRAL BABY PİGNATARİ

Pignatari kendisinden önceki hovardalar kıralları gibi aylak, maceraperest bir adam olmadığı için bu ünvan hayatında büyük bir değişiklik yapmadı. Babası Julio Pignatari göz doktoru idi. Annesi zengin bir sanayici aileye mensuptu. Karısının ailesi tarafından hor görülen doktor Julio, karısından borç para almış, pekâlâ bir sanayici olabileceğini de isbat etmek için bir hadde fabrikası kurmuştu.

Babası öldüğü zaman Francisco Pignatari yirmi yaşında idi. Hiç tereddüt etmeden işin başına geçti. İkinci Dünya Harbi birçok pazarların açılmasına sebep olmuştu. Baby işi bü-

HAYATTAN FOTOĞRAFLAR

DÜNYA MALI DÜNYADA KALIR

Yeni Tiyatro'da 25 şubat 1959 gününden beri Amerika'nın ünlü iki piyes yazarı Moss Hart ve George S. Kaufman'ın «Dünya Malı Dünyada Kalır» adında nükte ve hiciv dolu çok güzel bir komedileri oynanmaktadır. Uzun müddet sahneden uzak kalan Bedia Muvahhid ile Reşit Gürzap da bu tatlı komedide rol almışlardır. Bedia Muvahhid çok sevimli bir anne rolünü canlandırmakta, Reşit Gürzap da büyükbaba olarak yepyeni bir hüviyetle seyircilerinin karşısına çıkmaktadır. Yanda tekrar seyircilerine, seyircilerinin de kendilerine kavuşarak doya doya seyrettikleri iki büyük sanatkâr, oyunun bir sahnesinde görülüyorlar. Kemal Tözem tarafından sahneye konmuş olan ve bütün artistlerin başarı ile temsil ettikleri komedi büyük bir muvaffakiyetle devam etmektedir. 1937 yılında Amerika'nın en büyük edebiyat armağanı «Pulitzer» i kazanmış olan ve insanların sevdikleri bir işle uğraşmaları tezini savunan eser, Fikret Arıt tarafından dilimize çevrilmiştir.

NİŞAN — Istanbul Kuduz Müessesesi Müdürü Prof. Dr. Zekâi M. Tunçman Türkiyede kuduz mevzuundaki çalışmalarından dolayı Fransız hükümetince Legion d'Honneur nişanı ile taltif edilmiştir. Resim, bu nişan törenini gösteriyor.

yüttükçe büyüttü. Babasının zamanında 400 olan işçi sayısı 1943 de 10.000 i buldu. Baby ise henüz 26 yaşında idi. Makineli tüfekten uçağa kadar her şey imal ediyordu.

Bir gece önce ne kadar geç yatmış yahut hiç yatmamış olursa olsun ertesi sabah 7.30 da işinin başında idi. Gezmeyi, eğlenmeyi, kadın arkadaşları, dansı seviyordu. Sabahlara kadar danseder, sarhoş olur, kavga çıkarırdı. Sürat en büyük zevki idi. Senelik kazancı 2.000.000 doların üstünde idi. Son yirmi sene içinde Brezilya'nın üçüncü büyük sanayi imparatorluğunu kurmuş, Brezilya'nın en zengin yirmi adamı arasına karışmıştı.

Kazandığı gibi harcardı da. Kaldığı otellerde ödediği en az haftalık ücret 5,000 dolardır. 100 dolardan az bahşiş vermez. Cömertliğinin iyi niyetle karşılanmadığı, kendisinin bir sağmal inek farzedildiği kanaatindedir. Kimden olduğu hususunda bir kart dahi iliştirmeden kadınlara hediyeler gönderir. İngilizce, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, biraz Almanca ve Portekizce bilir.

YENİ BİR AŞK

Pignatari iki defa evlenmiş, ikinci karısını büyük bir aşkla sevmiştir. Buna rağmen iki karısı ile de ancak yedişer sene evli kalmıştır. İlk karısından, annesinin yanında olan bir oğlu vardır. Bütün iyi niyetine rağmen her kadında aynı olan mûtat hâkim olma hislerine tahammül edemiyerek onlardan ayrılmıştır. Bu hususta şöyle der:

«Kadınları severim. Fakat bir türlü anlıyamıyorum. Biraz yakınlık gösterince hemen insanın başına çıkıyorlar.»

Linda Christian hâdisesinden sonra «Baby», uzun bir seyahate çıkmıştır. Önce yıldız namzetlerini görmek için Hollywood'a, oradan da 1958 Film Festivali için Cannes'a gitmiştir. Birkaç gün sonra da Hollywood'da ahbap olduğu Richard Gully yanına gelmiştir. Bu, eski İngiltere Başvekili Eden'in yeğeni olan bir adamdır. İki ahbap Cannes'da buluşarak hovardalık şartlarını yerine getirmeğe başlamışlardır. Gully, bu arkadaşlık için şöyle demektedir:

«İkimiz de bekâr yaşamak için yaratılmışız. Uzun seneler film işlerinde çalıştığım için Hollywood ve Avrupa'da birçok güzel kız tanırım.»

İki ahbap Cannes'dan Roma'ya gitmişlerdir. Pignatari Roma'da İtalyan artisti Rossano Rosy ile üç hafta arkadaşlık etmiştir. Roma'dan Paris'e gitmişler, George V otelinin en pahalı dairesine yerleşmişlerdir. Pignatari her gece ayrı bir kadınla gezmiye çıkıyor, iki defa evlenip ayrılmış olduğu için, kadınlar bu arkadaşlıklardan ilerisi için ümit besliyorlardı. Baby evli kadınlardan daima uzak duruyor, fakat başka erkeklerle de görse, hoşuna giden bekâr bir kadını elde etmek için herşeyi yapıyordu.

Paris'te iki hafta kaldıktan sonra Gully onu Barbara Cailleux adında, Balmain'in mankenlerinden çok güzel bir genç kızla tanıştırdı. Pignatari genç kızı görünce beyninden vurulmuşa döndü. Barbara yirmi üç yaşında bir sarışındı. Pignatari'ye çocuksu bir hayranlıkla bakıyordu. Pignatari onun emrine şoförlü lüks bir otomobil tahsis edince de sevincinden ne yapacağını bilemedi. İşinden istifa etti. Daha bir gün önce Balmain'in en gözde mankeni iken bir gün sonra en iyi müşterisi oldu.

Pignatari ile Barbara Paris'te deliler gibi eğleniyorlardı. Oradan Londra'ya geçtiler. Avrupa'yı dolaştılar. Bir otomobilde onlar, başka bir otomobilde de Gully ile Barbara'nın yine manken olan Lina Valenti adında bir arkadaşı vardı. Viyana, Milâno, Deauville ve Floransa'dan sonra tekrar Paris'e döndüler. Baby, Barbara, Gully oradan New York'a hareket ettiler.

Bu münasebet de miadını doldurmuş, Pignatari'de huzursuzluk başlamıştı. Maamafih yine gece kulüplerinde, göze batan yerlerde arzı andam ediyorlardı. Birkaç hafta için Brezilya'ya bile gittiler. Fakat orada da sıkılarak tekrar Paris'e geldiler. Baby Almanya'ya gidip, Almanya'dan da Noel için Brezilya'ya döndüğü zaman yalnızdı. Yılbaşını büyük bir neşe içinde arkadaşları ile geçirdi. O gündenberi de her gece ayrı bir kadınla görünerek dünya hovardalar kıralı ünvanını korumakta devam ediyor.

LINDA VE BABY — Fırtına gibi bir macera geçiren Linda ve Baby mesut günlerinden birinde.

AYLA ERDURAN — Ünlü kemancımız Ayla Erduran geçenlerde Türkiye'deki İtalyan Kültür Heyeti'nin merkezi Casa d'Italia'da başarılı bir konser verdi ve pırıl pırıl tonu, üstün müzikalitesi ile çok alkışlandı. Resim genç sanatçıyı, kendisine eşlik eden değerli piyanist Ferdi Statzerle birlikte gösteriyor.

Sohbet KÖŞESİ

ÜVEY ANNEYE TÂLİPLER VAR!

HAYAT'ın onuncu sayısında yine bu sütunda «Bir kız üvey anne olmak istiyor» başlığı altında yazdığım yazı ve bu yazı içinde neşrettiğim mektup okuyucularım arasında büyük alâka uyandırdı. Samimî olarak üvey anne olmak, daha doğrusu annesiz kalmış birkaç çocuğa annesizliklerini hissettirmemek gibi çok insanî bir düşünce ile dul bir adama varmak istiyen hanıma tâlip olan okuyucularımın sayısı, şu yazıyı yazdığım ana kadar, yirmi beşi bulmuştur. Bunlar arasında devlet memurları, ordu mensupları, bankacılar ve serbest meslek mensupları vardır. Her birinin ifade tarzlarından samimî oldukları, annesiz kalmış çocuklarına hakiki anne olmayı vadeden böyle iyi kalbli bir hanımın mevcut olduğunu öğrenmekten doğan bir sevinçle ve takdir duygulariyle bana müracaat ettikleri anlaşılıyor. Bu mektuplar o kadar hoşuma gitti ki kendi kendime: «Keşke böyle yirmi beş kızım olsaydı da her birine bunlardan birini verseydim!» diye hayıflandım.

Ama ne çare ki üvey anne olmayı candan istiyen hanım şimdilik iki tanedir. «Nüket» imzasiyle mektup gönderen ve 30 yaşında olduğunu söyliyen bir hanım daha üvey anne olmıya tâlip olmuştur.

Onun için şimdi benim yapacağım şey üvey anne olmak istiyen iki hanıma bendeki 25 mektubu vermektir. Okuyucularımın bundan sonra neticeyi benden beklememelerini rica edeceğim; kendileri, herhalde, hangi tâlibi beğeniyorlarsa ona mektup yazarak öğrenmek istedikleri diğer hususları soracaklardır. Eğer hayırlı bir netice olur da bundan beni de haberdar ederlerse sizlere bildirmeyi zevk sayarım. İstanbul'dan «Nüket» imzasiyle mektup gönderen hanımın bana adresini bildirmesini de rica ederim.

Şunu da arzedeyim ki ilk defa üvey anne olmak istiyen hanım bana ikinci bir mektup göndererek adresini bildirmiştir. Hattâ geçen yazımda kendisinin samimî olmaması ihtimaline dokunan satırlarıma haklı olarak biraz gücenmiş, girişmek istediği işte kararlı olduğunu teyit ediyor ve niçin üvey anne olmak istediğini biraz daha açıklıyor. Fakat bunları okuyucularıma bildirmek müsaadesini bana vermediği için ben de yazmıyorum.

Bu arada size bir okuyucumun bu münasebetle gönderdiği bir mektuptan bahsedeyim: Bu okuyucum dünyada iyi, hem de çok iyi üvey anneler mevcut olduğunu kendi üvey annesini misal göstererek yazmaktadır. Kendisi iki yaşında iken annesi ölmüş. Babası evlenmiş. Gelen üvey anne ile babası 12 sene beraber oturduktan sonra ayrılmışlar. Kadın da, erkek de yeniden evlenmişler. Okuyucum: «Şimdi ben üvey annemle ve kocasiyle beraber oturuyorum. Beni evlendirdiler. Hattâ kendilerinin de iki çocukları olduğu halde yeni aldıkları evin üçte bir hissesini de bana verdiler. Allah kötüleri iyi etsin, iyi üvey annelere de uzun ömürler versin» diyor. Âmin!

ŞEVKET RADO

Hayat

İSRAİL'DE BİR HAFTA

İsrail hükümetinin daveti üzerine bir hafta İsrail'de kalarak bu küçük memleketin hemen her tarafını dolaşan arkadaşımız Şevket Rado, aşağıdaki yazısında İsrail'in yaşama şartlarının ağırlığını, buna rağmen İsrail halkının sarfettikleri devamlı gayreti anlatmaktadır.

FOTOĞRAFLAR: SUAVİ SONAR

TÜRKLERDEN KALAN eserlere daha çok Akkâ'da raslanıyor. Yukarıda Cezzar Ahmet Paşa'nın yaptırdığı sebil ile hamamın içini görüyorsunuz. Bu güzel hamam suyu kesilerek bir folklor müzesi haline getirilmiştir. İsrail'de yaşıyan Arap, Çerkez, Gürcü ekalliyetlerin el sanatları mahsulleri, halılar, ibrikler, testiler, süs eşyaları, kilimler ve tabaklar bu müzede çok güzel bir şekilde teşhir edilmekte, eski Türk hayatından kalan güzellikler de burada turistlere göstertilmekte, yaşayış tarzı, canlı mankenlerle tasvir edilmektedir. Pek çok ziyaretçisi olan bir müze!

SANATKÂRLAR KÖYÜ — Tel-Aviv ile Hayfa arasında, yüksek bir tepe üzerindeki «Ein Hod» köyü tam bir Arap köyü iken muhaceret sırasında Araplar tarafından tamamen boşaltılmış, manzara bakımından çok güzel olan bu köyü İsrail'in ressamları ile el sanatları ustaları işgal etmiştir. Eski köy evlerini resimlerle süsleyen ressamlar burayı bir eğlence ve turistik bir ziyaret yeri haline getirmiş bulunuyorlar. Buradaki binalardan biri daimî resim ve turistik eşya sergisi halindedir ve gömlek ustaları satış için artistik parçalar yapmakla meşguldürler.

İSRAİL'DEKİ bir haftalık misafirliğimiz sırasında birkaç tanıdık çehreye rasgeldik. Bunlardan samimî görüştüğümüz münevver bir dost:

— Ben, dedi, yerleşmek üzere İsrail'e gelmeden evvel burayı, ticari ve malî hayat bakımından müthiş bir yer olarak tasavvur ediyordum. Öyle ya! Bakıyorsunuz: İngiltere'de en büyük maliyeci Yahudi! Fransa'da en büyük bankacı Yahudi! Amerika'da en büyük iktisatçı Yahudi! Bunlar İsrail'e gelmişlerse burası ne olurdu!

«Buraya yerleştikten sonra bir de baktım ki İsrail'in maliyesi sıkıntılar içindedir ve maliyeyi, ticareti ıslah etmek üzere dışarıdan yabancı mütehassıs getirtmektedir. Buna mukabil Avrupa'nın her tarafında cesaretsizlikle itham edilerek «korkak Yahudi!» denilen Museviler burada cesurdurlar. Bir İsrailli'ye yapılacak en büyük hakaret ona «korkak!» demektir. Böyle bir hitap onu çileden çıkarabilir.»

Bu müşahedenin doğruluğu İsrail'de bir hafta kalmakla da az çok belli oluyor. Dünyanın bulundukları memleketlerinde sivrilmiş, şöhret yapmış, otorite olmuş Yahudileri buraya gelmiye pek heves etmemişlerdir. Buna mukabil bulundukları memlekette sivrilememiş, zengin olamamış veya ağır tazyikler altında ezilmiş Yahudi grupları kısmen bu tazyiklerden kurtulmak, kısmen de ev ve toprak sahibi olmak hevesiyle İsrail'e gelip yerleşmişlerdir. Dünyanın zengin Yahudileri ise teberrular yapmakla iktifa etmektedirler. Birçok büyük binalar, Tel - Aviv'de opera binası, sergi binası, Kudüs'te üniversitenin paviyonları, dershaneler, enstitüler dışarıdaki zengin Yahudilerden gelen teberrularla yapılmıştır. Tel-Aviv'deki sergi binasını meşhur parfömcü Helena Rubinstein yaptırmıştır.

Hakikaten yabancı memleketlerden yerleşmek üzere İsrail'e gelen Museviler derhal hükümetin himayesi altına girmekte ve kendilerine uzun seneler sonra ödenmek üzere geniş yardımlar yapılmakta, ev ve toprak verilmektedir. Türkiye'den gitmiş olan 90 hanelik bir Musevi grupuyla meskûn olan Geva Karmel köyünde görüştüğümüz insanlar hayatlarından, bilhassa hükümetten aldıklarından çok memnundular. Meselâ İzmir'de hırdavatçılık yapan bir Musevi burada kendisine verilen eve ve beş on dönüm araziye yerleşerek ziraatçi olmuştur. Buğday ekiyor; tavukçuluk, sütçülük yapıyordu. Buraya yerleşenlere traktörler, nakil vasıtaları da verilmiştir. Mahsulü hükümet muayyen fiyatlarla satın almaktadır.

Köyün istihsal ettiği yumurta hükümete kilo ile satılmakta, yumurtalar iriliklerine göre tasnif edildikten sonra hasıl olan fiat farkı köylüler arasında paylaşılmaktadır. Bu insanlar Türkiye'den İsrail'e geleli haylı zaman olduğu halde yardım görmeğe, devlete borçlanmıya devam etmektedirler. Söylediklerine göre bu borçlarını 1965 ten itibaren ufak taksitlerle 20 senede ödemiye başlıyacaklarmış.

GEÇİM ŞARTLARI

Fakat şunu da hemen söyliyelim ki İsrail'de hükümetin yardımlarından istifade edip orta bir hayat sürebilmek için sıkı bir çalışmıya razı olmak şarttır.

Nitekim Türkiye'den İsrail'e gidenler arasında oradaki sıkı çalışma rejimine intibak edemiyenler tutunamamış, Türkiye'ye geri dönmüşlerdir. Çok çalışmak şartiyle bile İsrail'de ziraatten ancak geçinebilecek kadar kazanılır; ticarette de fazla bir kâr yoktur. Çünkü halkın ödeme kabiliyeti zayıftır ve ha-

İNGİLİZ SARAYINA EN YAKIN ÇEVRELERİN İFADESİNE GÖRE :

Bütün Hususiyetleriyle Kıraliçe Elizabeth ve Kocası Prens Philip

4

DERLEYEN: D. MASON — ÇEVİREN: A. MAZHAR KUNT

ELIZABETH, 1952 yılına kadar çekingenliği ile tanınırdı. Umumi yerlerde bir köşeye siner ve kimse ile konuşamazdı. Ama, 1952 de gittiği meşhur Ascot yarışları bu konuda hayatının dönüm noktası oldu. Kıraliçe iki koşu arası ahırlara giderek cokeylerle hasbıhalde bulundu. Bu durum herkesi hayrette bıraktı.

Kıraliçenin bu çekingenliğinin kaybolmasında en önemli rolü oynıyan adam, ünlü portre ressamı Simon Elwes oldu. Aynı sene portresini yapan ressama şöylece dert yanıyordu:

— Mizaç itibariyle çok sıkılganım, bu sıkılganlığı üzerimden bir atabilsem...

— Etrafınızdakileri hiç kaale almadan hareket edin Majeste. Herkesin size karşı saygısı olduğunu düşünün. Yarışı atlarınızdan biri kazanacak olsa, emin olun ki herkes sevincinden ağlar. Her zaman çekinmeden aralarına girin, cokeylerinizle görüşün, işlerine karşı ilgi gösterin, bu onları bilhassa teşvik edecek ve gayretlerini arttıracaktır.

Kıraliçe o zaman Elwes'in tavsiyesini tuttu ve dediklerini aynen tatbik etti. Hakikaten hepsi sevinçlerinden uçmuşlar ve Kıraliçenin atlarından biri yarışı kazandığı zaman da halkın candan, sıcak tezahüratı göklere çıkmıştı.

Birkaç gün sonra bir toplantıda Kıraliçe ressamla karşılaştığı zaman verdiği tavsiyeleri hatırlatmış ve güler bir yüzle:

— Hakikaten Simon... demişti, atım Aureole kazanınca tribünde bulunan halkın hepsi sevinçten çılgına döndü.

DUL KALMAK İSTEMEM

Kıraliçe pek mecbur kalmadıkça uçağa binmek istemez. Kara ve deniz yolunu her zaman tercih eder. Buna rağmen özel uçakları günün her saatinde uçuşa hazır durumda bekler.

— Insanın ayağı daima karada olmalı... diye Kıraliçe iki sene evvel bir vesile ile bu hususdaki görüşünü belirtmişti. Uçmak daima tehlikeye girmektir. Kendim binsem bile oğlumun benimle birlikte uçmasına katiyen müsaade etmem. Kendi elimle evlâdımın canını tehlikeye sokamam.

Albay Peter Townsend, Prens Philip'i bir gün uçağa bindirmişti. Kıraliçe bunu duyunca dehşetli içerledi ve Townsend'e:

— Şayet kocama birşey olsaydı, sizi dünyada affetmezdim Peter... dedi. Çünkü hayatımın bundan sonrasını dul olarak geçirmeği hiç istemem. Üstelik de, bir Kıraliçe için bir daha evlenmek çok zor bir meseledir.

Kıraliçenin bu sözleri Dük'ün kulağına gittiği zaman Philip gülümsedi:

— Demek benim ölümümü düşünmüyor da, dul kalacağını düşünüyor, oh ne âlâ...

Kıraliçenin süslü uçaklarından biri kalkarken, 16 km. civarında hiçbir uçak uçuş halinde bulunamaz. Kıraliçenin emriyle bütün hava meydanlarında itfaiye ve cankurtaran arabaları ne olur ne olmaz diye daima hazır vaziyette bekler, Kıraliçenin uçak personelleri Hava Kuvvetlerinden seçilmiş ekiplerdir. Ingiltere'nin en seçme 14 pilotu ve ayrıca 60 kişilik personel kadrosu vardır. Bu uçaklar bir hayli faaliyet gösterirse de, çok defa uçuşlarından kimsenin pek haberi olmaz.

SEVİYEMLE MÜTENASİP DEĞİL

1947 yılında Kıral Ailesi, Güney Afrika'yı ziyarete gittikleri zaman henüz Prenses olan Elizabeth'i bir akşam gençlerin bir toplantısına davet etmişlerdi. Prenses daveti kabul etti ve bütün hazırlıklar tamamlandı. Son dakikada Prenses, gençlerin, Johannesburg'un asîl aile çocukları değil, sadece lâlettâyin talebeler olduklarını öğrenince gitmekten vazgeçti ve:

— Böyle bir toplantıya gidemem... dedi. Bu gibi toplantılara gitmek, taht vârisi sıfatiyle, seviyemle mütenasip olmaz.

Bunun üzerine Elizabeth'in nedimesi, hususi kâtibesine Prenses Hazretlerinin başları ağrıdığı için davete maalesef icabet edemiyeceklerini bildirmek zorunda kaldı.

KIRALIÇENİN GELİRİ

1953 senesinde maliyeciler hükümete Kıraliçeye ait masrafları bildirdikleri zaman, bir gazete bu masraflar hakkında okuyucular arasında anket açmış ve gelen cevapların yüzde yetmiş yedisi Saray masraflarının, yüksek olduğu kanaatini belirtmişti.

Parlâmento'nun her toplanışında gerek muhalefet, gerekse iktidar partisi Kıraliçenin masraflarının kısılması hususunda hemfikir olmuşlardır. Lâkin işin garibi, kimse Kıraliçenin masraflarının kaça mal olduğunu iyice bilmez. Maliyeciler 1956 senesinde Saray masraflarını hesap etmek istemişler ve bunun Ingilizlere 35 milyon liradan fazlaya mal olduğunu tesbit etmişlerdir. 1958 de bu meblâğın aşağı yukarı değişmediği, yalnız Kıraliyet yatı «Britania»nın tamiri ve Kıraliçeye ait uçak meydanının büyütülmesi için takriben 8 milyon lira sarfedildiği anlaşılmaktadır.

Kıraliçe kendi masraf işiyle fazla alâkadar olunduğunu gazetelerden öğrenince kızmış ve:

— Bu adamların benim kaç para aldığımı veya paramla neler yaptığımı öğrenmeğe ne hakları var? Ben Kıraliçeyim benim gelirime kimse karışamaz, demişti.

Kıraliyet maliyesi o kadar karışık bir mevzudur ki, Kıraliçenin kendi muhasebecisi bile çok defa altından çıkamaz. Kıraliçenin geliri ortaçağdan kalma hak ve ihtiyaç esasına dayanan usullerle toplanmış paralardan müteşekkildir.

Meselâ şu haklar doğrudan doğruya taht'a aittir:

Ingiliz topraklarında bulunan bütün hazineler.

Ingiltere'deki bütün altın ve gümüş madenleri.

Iskoçya mahkemelerince tahsil olunan bütün para cezaları.

Ingiliz sahillerinde tutulan bütün mersin balıkları.

Amerika demiryollarındaki bütün iştirakler ve diğer bütün Amerika'ya ait tahviller.

Bundan başka Kıraliçenin, miras vergileri üzerinde de bir hakkı vardır. Ancak 200 seneden beri bütün Ingiliz hükümdarları bu haktan vazgeçtikleri için, Parlâmento'dan «Civil List» namı

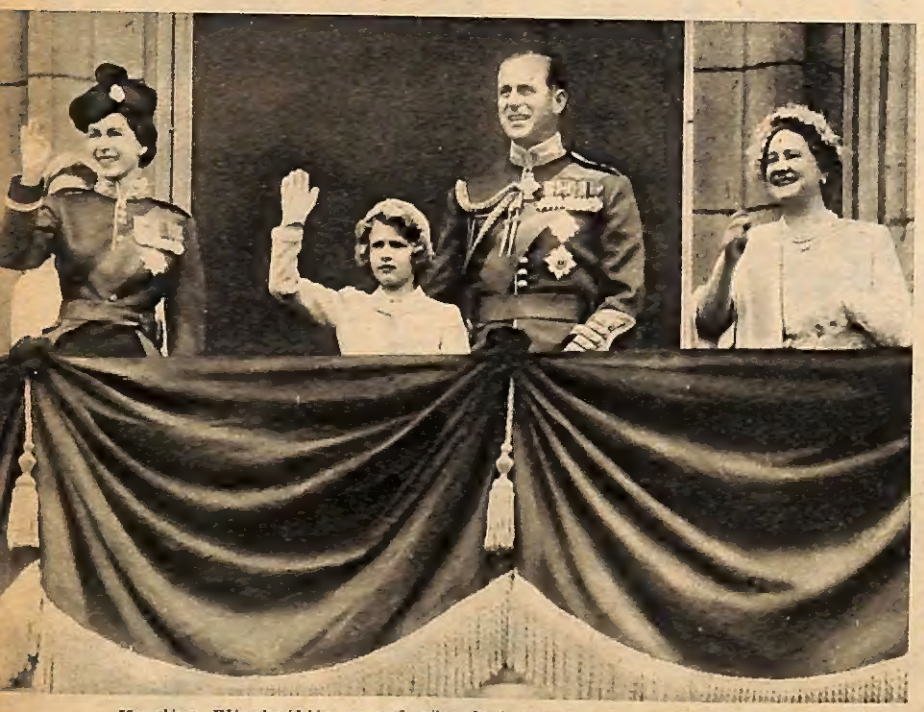

Kıraliçe Elizabeth'in resmi görevleri içinde merasimler de önemli bir yer tutar. Resim, Kıraliçe, Prenses Anne, Prens Philip ve Ana Kıraliçe'yi Buckingham Sarayı'nın balkonundan atlı hassa alayının geçit resmini takibederken gösteriyor. Prenses Margaret, Kıraliçe'nin arkasına gizlenmiştir.

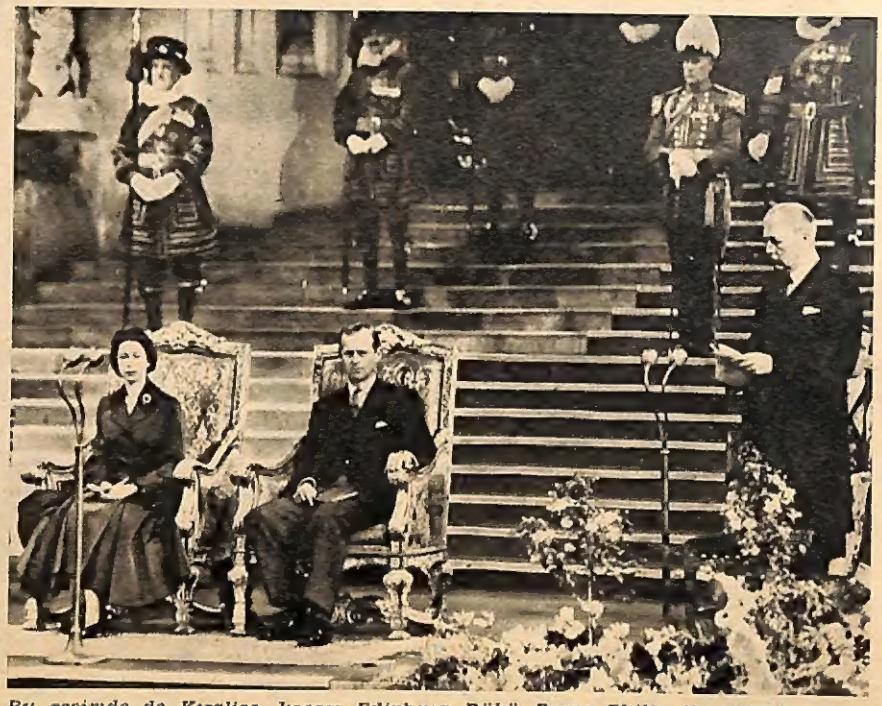

Bu resimde de Kıraliçe, kocası Edinburg Dükü Prens Philip ile birlikte Westminster Hall'de, parlâmentolar arası kongrenin açılış merasimi esnasında görülüyor. Sağda ayakta konuşan zat İngiltere Başvekili Mc Millan' dır. Biraz sonra konuşmasını bitirecek, sözü Kıraliçe Elizabeth'e bırakacaktır.

Her türlü teşrifatın dışında samimi aile saadetinin güzel bir örneği. Kıraliçe, Prens Philip ve çocukları Buckingham Sarayı parkında başbaşa.

altında muayyen bir meblâğ alırlar.

Elizabeth başa geçtiği zaman kendisine senede takriben 11 milyon liralık bir «Civil List» tahsisi yapılmıştı. Tabiî bu parayla o da kendi mükellefiyetlerini yerine getirir.

ELIZABETH'IN MUKTESİT OLMADIĞI HUSUSLAR

Meselâ, Ingiltere'de üçüz çocuğu olan bütün ana - babalar Kıraliyet «Civil List» inden 70 lira alırlar. Kıraliçenin koyunlarına bakan adam 7000 lira alır. Son zamanlarda bir Işçi Partisi mebusu, koyunlar kendi kendilerine de geçinebileceklerine göre, bu paranın tasarruf edilip edilemiyeceğine dair bir sual dahi sormuştur.

Bundan başka Kıraliçe, Saray şairine senede 2300 lira kadar maaş verir. Ayrıca muhtelif vesilelerle dağıtılması icap eden ianeler de vardır.

Bütün bunlar, Kıraliçenin umumi masraflarının sadece dörtte birini teşkil eder. Kıral ailesinin diğer mensupları da senede 4 milyon liradan fazla para alırlar. Ayrıca Cornwall Dükü olan 10 yaşındaki Prens Charles, Cornwall gelirinin dokuzda birini alır ki bu da senede 25.000 liradan fazla tutar.

Bunlara ilâve olarak Sarayın daimî personelinin masrafı vardır. 1957 de bu masraf 850.000 lira kadar idi. Kıral sarayı ve diğer binaların bakımı için de 1957 de parlâmento takriben 4 milyon lira tahsis etmişti.

1955 te Elizabeth'e, yalnız Buckingham Sarayı müstahdeminin 959 kişiye baliğ olduğu ve miktarın fazla bulunduğu ima edilince Kıraliçe içerlemişti:

— Son senelerde müstahdemin adedi 1100 den evvelâ 1000 e sonra da 959 a indirildi. Şimdi de benden bunu daha da indirmemi istiyorlar. Halbuki bir Kıraliçenin muayyen sayıda adama ihtiyacı vardır ki, seviyesiyle mütenasip bir şekilde yaşıyabilsin.

Elizabeth'in kocası Edinbourg Dükü'nün yardımiyle şahsi deniz vasıtalarının sayısı bir miktar azaltılabilmişti. Dük daha fazla kısıntı yapılmasını tavsiye edince Kıraliçe gene kızdı:

— Bu insanların başka işi yok galiba. Memleket herkesi besliyecek derecede zengin. Mademki Kıraliçe istiyorlar, ihtiyaçlarını düşünmeleri gerekir.

Ağır vergiler altında inleyen Ingiliz halkı — en yüksek mükellef kazancının 40 da 39 unu devlete verir — taht için yapılan masrafların neden kısılamıyacağını anlıyacak durumda değildir.

Nedimelerden biri, bu defa da Holânda Kıraliçesi Julianın yanında devamlı adam bulundurmadığını, zira bunu millî servet aleyhinde bir israf kabul ettiğini söylediği zaman Kıraliçe iyice çileden çıkmıştı:

— Beni herhangi başka bir Kıraliçeyle mukayese etmeyin. Ben ecdadımdan geri kalmak istemem. Onların hepsinin nedimeleri ve hizmetkârları vardı. Benim niye olmasın? demişti.

Diğer taraftan Prens Philip de bir ara saray masraflarında bazı kısıntılar yapmak teşebbüsünde bulunmuştu. Bu hususdaki gayretlerini Kıraliçe lâkayt karşılıyordu. Bir akşam yemek yerken bu mevzu açıldı. Kıraliçe de fikrini açıklamak fırsatını buldu:

— Vaziyet zannettiğin gibi değil, diyordu. Bizim yeter derecede paramız var, gelir kaynaklarımız da henüz kurumadı. Meselâ şu şimdi yediğin yemeğin beş parası bile milletin cebinden çıkmış değildir. Hep kendi şahsi gelirlerimizin parası ile alınmıştır.

Kıraliçenin bu mütalâası doğrudur. Hakikaten yalnız Sandringham'da Kıraliçenin şahsına ait 15 tane mükemmel idare edilen çiftlik vardır. Windsor'da gene büyük bir arazi ve çiftlik sırf Kıral Ailesinin malıdır. Misal olarak verdiğimiz bu çiftliklere diğer emlâk ve gelir sahaları da katılırsa, Kıraliçe ve Ailesinin millet parasını kullanmak ihtiyacında olmadıkları meydana çıkar. Mamafih II. Elizabeth'in şahsi servet ve malının hakiki kıymetini tâyin etmek pek kolay değildir. Bunu belki çok katî olarak Kıraliçe de bilmez. 1936 senesinde tahtı terkedene kadar VII. Edward namı altında Ingiltere Kıralliği yapmış olan şimdiki Windsor Dükü'nün bu mevzuda bundan iki sene kadar evvel söylediği sözlere bakılırsa, Kıraliçenin yalnız sanat koleksiyonlarının bugünkü değeri 100 milyon liranın üzerindedir. Buna, babasından kalan zengin pul koleksiyonu dahil değildir, ki günün en ileri pulcuları bu koleksiyonun bizim paramızla en az 24 milyon lira değerinde olduğunu söylüyorlar. Bütün bunlar tabiî duyulanlardan ibarettir. Aslında Kıraliçenin servetinin hakikî değeri bir devlet sırrıdır. Hükümdar sıfatiyle gelir vergisinden muaf olan yegâne şahsiyet Kıraliçedir. Buna rağmen Buckingham Sarayı'ndaki bazı menbalardan sızan rivayetlere göre Kıraliçenin servetinin 2,5 milyar lirayı geçtiği söylenmektedir. Halbuki Windsorların en müreffeh hükümdarı sayılan Kıraliçe Mary'nin bile ölürken sadece 50 milyon liralık bir serveti bulunduğu ve bunun büyük bir kısmını daha sağlığında Prenses Margaret ve Prenses Elizabeth'e bırakmış olduğu herkesçe bilinen bir hakikattir.

Halk arasında bazı kötü fikirli kimselerin arasıra yükselen sözlerine bakılırsa; Kıraliçe parasını pencereden aşağı atacak kadar zenginmiş... Ölen Kıral VI. George'un kızkardeşi Prenses Royal'in bazı mülkünü satmak mecburiyetinde kaldığını, üstelik de oturduğu sarayı para mukabilinde gezdirdiğini duyduğu zaman, Kıraliçe bu vaziyetin haysiyetine dokunduğunu, yakın akrabalarından birinin fakir bir insan seviyesine inmesinin doğru olmıyacağını söyliyerek Prenses için oldukça mühim bir meblâğ istemiş (senede 200.000 liradan fazla) ve bunu temin de etmiştir.

WINDSOR DÜKÜNE INGILTERE'YE DÖNMEMESİ İÇİN PARA MI VERİLİYOR?

Kıraliçenin en gizli malî sırlarından biri de amcası Windsor Dükü'ne aittir. Windsor Dükü 1936 da tahttan feragat ettiği zaman kendisine hiçbir gelir bağlanmamıştı. Sonradan Kıral George VI kardeşine senede 600.000 liralık bir meblâğ tahsis etti. Kızı Elizabeth'ten bu ödemelerin kendi ölümünden sonra da kesilmiyeceğine dair söz aldığı malûmdur.

Bu konuda kesin bilgi almak kabil değildir. Zira gerek Kıraliçe, gerek Saray'da bu işe vâkıf memurlar gayet ketum davranmaktadırlar. Buna rağmen bu yazının müellifi bir yerden haber almağa muvaffak olabilmiştir.

Haberi veren şöyle söylüyordu:

— Hiç merak etmeyin, Kıraliçe, Windsor'a dünyada eli sıkılık etmez, çünkü aksini yaparsa, Dük'ün Ingiltere'ye dönmesi tehlikesi belirir ki, bunu da Kıraliçe hiç istemez. Ben iyi biliyorum, her sene Dük'e 800.000 liradan fazla para gönderiyorlar. Tek uzak dursun diye...

Bu haber Sarayla sıkı münasebeti olan bir kadından çıkmıştır. Tabiî bunun ne kadar itimada şayan bir insan olduğu kolayca tahmin edilebilir.

(Devamı gelecek sayıda)

1958 Nobel
edebiyat mükâfatını kazanan roman:

ŞAHESER ROMANLAR

serisinde aslına en uygun tercümesiyle

Çıktı!

ciltli 12,5 Liro

EN BÜYÜK YAZARLARIN EN GÜZEL ESERLERİ

Dünya edebiyatı klâsiklerinden:

★ **HARP ve SULH**
L. Tolstoy. 10 Lira.

★ **NOTRE DAME'ın KAMBURU**
V. Hugo 10 Lira.

★ **AŞKTAN DA ÜSTÜN**
E. Gaskell. 8 Lira.

★ **BİR BAŞKA KADIN**
H. Walpole. 10 Lira.

Nobel kazanmış yazarlardan:

★ **GELİN TACI**
S. Undset. 8 Lira.

★ **HER KADIN GİBİ**
S. Undset. 8 Lira.

★ **SİLÂHLARA VEDA**
E. Hemingway. 10 Lira.

★ **SENİ SEVMEK KADERİM!**
S. Lewis 10 Lira.

Günümüzün şaheserleri:

★ **SABAH YILDIZI**
Cronin. 10 Lira.

★ **BİR AŞK UĞRUNA**
Cronin. 10 Lira.

★ **MELİSSA**
T. Caldwell. 8 Lira.

★ **BAHAR ATEŞİ**
J. Hilton. 8 Lira.

★ **BÜYÜLÜ ÇİÇEK**
L. Bromfield. 8 Lira.

Her kitap nefis, sağlam ciltli, ayrıca beşrenk ceket kaplıdır.

Bu kitapları bedellerine karşılık POSTA PULU göndererek GÜVEN YAYINEVİnden de getirtebilirsiniz. ÜCRETSİZ kataloğumuzu isteyiniz!

GÜVEN YAYINEVİ

Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe 5. No. 11 İstanbul

İTFAİYE

HER SABAH, ŞEHRİN ÇEŞİTLİ BÖLGELERİNE DAĞILMIŞ İTFAİYE GRUPLARI, YANGIN SÖNDÜRME, ADAM KURTARMA, YANGINA YETİŞME TALİMLERİ YAPARLAR. İTFAİYE DAİMA TETİKTEDİR. DİNLENME ODALARINDA, YATAKHANELERDE ÇALAN YANGIN ZİLLERİ, YANAN İHBAR IŞIKLARI ONLARI HAREKETE GEÇİRİR. ÜÇ DAKİKA SONRA, SOKAKLARDAN CANAVAR DÜDÜKLERİNİ ÖTTÜREN, ÇANLARINI ÇALAN İTFAİYE ARABALARI GEÇER.

FOTOĞRAFLAR : İNAL TENGİZMAN

YANGIN VAR — Beyazıt Yangın Kulesi'nin 40 yıllık bekçisi Mehmet Ağa, İstanbul'un bir köşesinde duman gördü mü, eliyle koymuş gibi yerini söyler: «Çavuşzade Camii'nin yanındaki konak yanıyor!...» Ama, caddeye çıktı mı, Aksaray ne taraftadır, hangi yoldan gidilir, diye sorsanız, cevap veremez!

YANGINA ÇIKIŞ — Yangın zilleri çalınca, itfaiye erleri giyinirler, «asansör» adını taktıkları demir borudan kayarak, garaja inerler. Bir itfaiye eri üç dakikada yangına hazır hale gelir. İtfaiyenin değerli müdürü Tarık Özavcı da hemen her yangına gider. Bugüne kadar tam 12.792 yangına katılmıştır. Tarık Özavcı, Nuri Killigil fabrikası inşâatında Müdür muavini olarak başarılı çalışmalariyle dikkati çekmiş, birçok madalya almıştır.

İTFAİYE TARİHİNDEN NOTLAR

İtfaiye teşkilâtının kurulduğu 1857 yılından bu yana, İstanbul'da 21861 önemli yangın olmuş, 39.558 bina yanmış. 1932 de 128 bin bina olduğu göz önünde tutulursa, yangın âfeti 100 yıl içinde şehrin takriben üçte birini yakmış, kül etmiş... 1918 Cibali yangınında tam 7500 bina kül olmuş. İstanbul'daki üç yangın kulesi, Galata, Beyazıt, İcadiye kuleleri de muhtelif yangınlar sırasında birkaç defa yanmışlar. İcadiye kulesi, son yangından sonra tarihe karışmış...

1958 de İstanbul'daki yangınların yüzde 35 i sigara izmaritinden, yüzde 31 i gaz sobası parlamasından, yüzde 26 sı baca kurumundan, yüzde 8 i ise çeşitli sebeplerden çıkmış. Yangın tarihinin en ilgi çekici siması Hariciye Nezareti Şifre Kalemi Müdürlerinden Reşat Bey... Beline daima bir ip sarar, cebinden cam elmasını eksik etmezmiş. Sebebini soranlara da : «Evim yanarsa, belimdeki ipi çözer, camı keser, aşağı iner kurtulurum» dermiş. Bir gün Reşat Bey'in evi yanmış. Ne ipi çözebilmiş, ne camı kırabilmiş. İtfaiye güç kurtarmış.

İTFAİYE MÜZESİ

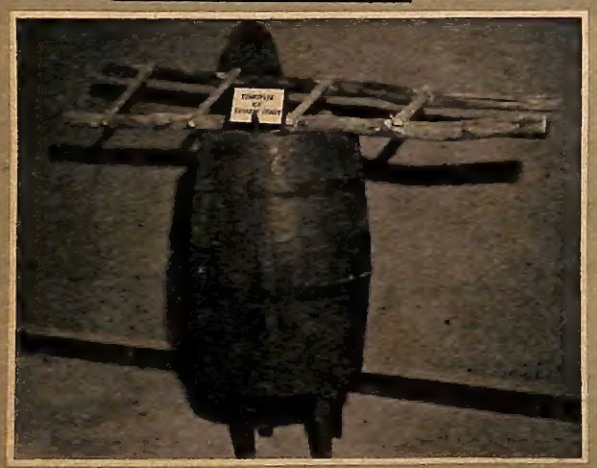

İLK FERMAN — Padişah Sarı Selim, her evde bir fıçı ile bir merdiven bulundurulmasını ferman etmişti.

TULUMBACILAR — 1714 te bir «Tulumbacı» ocağı, 1827 de ise yarı askeri bir itfaiye teşkilâtı hizmete girdi.

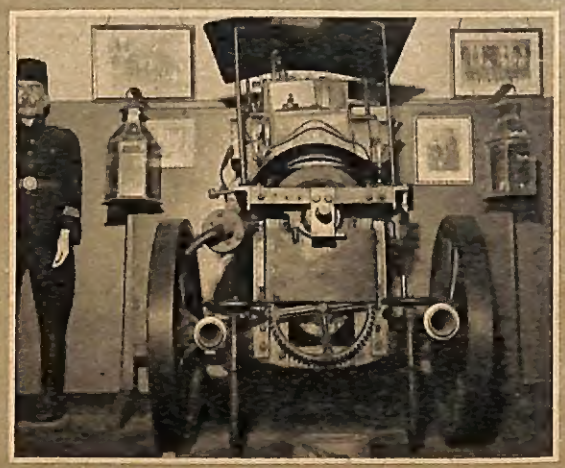

TULUMBA — Gerçek Davut adında ihtida etmiş bir Fransız 1714 te ilk yangın tulumbasını yapmıştı.

Her türlü teşrifatın dışında samimî aile saadetinin güzel bir örneği. Kıraliçe, Prens Philip ve çocukları Buckingham Sarayı parkında başbaşa.

altında muayyen bir meblâğ alırlar.

Elizabeth başa geçtiği zaman kendisine senede takriben 11 milyon liralık bir «Civil List» tahsisi yapılmıştı. Tabiî bu parayla o da kendi mükellefiyetlerini yerine getirir.

ELIZABETH'İN MUKTESİT OLMADIĞI HUSUSLAR

Meselâ, Ingiltere'de üçüz çocuğu olan bütün ana - babalar Kıraliyet «Civil List» inden 70 lira alırlar. Kıraliçenin koyunlarına bakan adam 7000 lira alır. Son zamanlarda bir Işçi Partisi mebusu, koyunlar kendi kendilerine de geçinebileceklerine göre, bu paranın tasarruf edilip edilemiyeceğine dair bir sual dahi sormuştur.

Bundan başka Kıraliçe, Saray şairine senede 2300 lira kadar maaş verir. Ayrıca muhtelif vesilelerle dağıtılması icap eden ianeler de vardır.

Bütün bunlar, Kıraliçenin umumi masraflarının sadece dörtte birini teşkil eder. Kıral ailesinin diğer mensupları da senede 4 milyon liradan fazla para alırlar. Ayrıca Cornwall Dükü olan 10 yaşındaki Prens Charles, Cornwall gelirinin dokuzda birini alır ki bu da senede 25.000 liradan fazla tutar.

Bunlara ilâve olarak Sarayın daimî personelinin masrafı vardır. 1957 de bu masraf 850.000 lira kadar idi. Kıral sarayı ve diğer binaların bakımı için de 1957 de parlâmento takriben 4 milyon lira tahsis etmişti.

1955 te Elizabeth'e, yalnız Buckingham Sarayı müstahdeminin 959 kişiye baliğ olduğu ve miktarın fazla bulunduğu ima edilince Kıraliçe içerlemişti:

— Son senelerde müstahdemin adedi 1100 den evvelâ 1000 e sonra da 959 a indirildi. Şimdi de benden bunu daha da indirmemi istiyorlar. Halbuki bir Kıraliçenin muayyen sayıda adama ihtiyacı vardır ki, seviyesiyle mütenasip bir şekilde yaşıyabilsin.

Elizabeth'in kocası Edinbourg Dükü'nün yardımiyle şahsi deniz vasıtalarının sayısı bir miktar azaltılabilmişti. Dük daha fazla kısıntı yapılmasını tavsiye edince Kıraliçe gene kızdı:

— Bu insanların başka işi yok galiba. Memleket herkesi besliyecek derecede zengin. Mademki Kıraliçe istiyorlar, ihtiyaçlarını düşünmeleri gerekir.

Ağır vergiler altında inleyen Ingiliz halkı — en yüksek mükellef kazancının 40 da 39 unu devlete verir — taht için yapılan masrafların neden kısılamıyacağını anlıyacak durumda değildir.

Nedimelerden biri, bu defa da Holânda Kıraliçesi Julianın yanında devamlı adam bulundurmadığını, zira bunu millî servet aleyhinde bir israf kabul ettiğini söylediği zaman Kıraliçe iyice çileden çıkmıştı:

— Beni herhangi başka bir Kıraliçeyle mukayese etmeyin. Ben ecdadımdan geri kalmak istemem. Onların hepsinin nedimeleri ve hizmetkârları vardı. Benim niye olmasın? demişti.

Diğer taraftan Prens Philip de bir ara saray masraflarında bazı kısıntılar yapmak teşebbüsünde bulunmuştu. Bu hususdaki gayretlerini Kıraliçe lâkayt karşılıyordu. Bir akşam yemek yerken bu mevzu açıldı. Kıraliçe de fikrini açıklamak fırsatını buldu:

— Vaziyet zannettiğin gibi değil, diyordu. Bizim yeter derecede paramız var, gelir kaynaklarımız da henüz kurumadı. Meselâ şu şimdi yediğin yemeğin beş parası bile milletin cebinden çıkmış değildir. Hep kendi şahsi gelirlerimizin parası ile alınmıştır.

Kıraliçenin bu mütalâası doğrudur. Hakikaten yalnız Sandringham'da Kıraliçenin şahsına ait 15 tane mükemmel idare edilen çiftlik vardır. Windsor'da gene büyük bir arazi ve çiftlik sırf Kıral Ailesinin malıdır. Misal olarak verdiğimiz bu çiftliklere diğer emlâk ve gelir sahaları da katılırsa, Kıraliçe ve Ailesinin millet parasını kullanmak ihtiyacında olmadıkları meydana çıkar. Mamafih II. Elizabeth'in şahsi servet ve malının hakiki kıymetini tâyin etmek pek kolay değildir. Bunu belki çok katî olarak Kıraliçe de bilmez. 1936 senesinde tahtı terkedene kadar VII. Edward namı altında Ingiltere Kıralığı yapmış olan şimdiki Windsor Dükü'nün bu mevzuda bundan iki sene kadar evvel söylediği sözlere bakılırsa, Kıraliçenin yalnız sanat koleksiyonlarının bugünkü değeri 100 milyon liranın üzerindedir. Buna, babasından kalan zengin pul koleksiyonu dahil değildir, ki günün en ileri pulculari bu koleksiyonun bizim paramızla en az 24 milyon lira değerinde olduğunu söylüyorlar. Bütün bunlar tabiî duyulanlardan ibarettir. Aslında Kıraliçenin servetinin hakikî değeri bir devlet sırrıdır. Hükümdar sıfatiyle gelir vergisinden muaf olan yegâne şahsiyet Kıraliçedir. Buna rağmen Buckingham Sarayı'ndaki bazı menbalardan sızan rivayetlere göre Kıraliçenin servetinin 2.5 milyar lirayı geçtiği söylenmektedir. Halbuki Windsorların en müreffeh hükümdarı sayılan Kıraliçe Mary'nin bile ölürken sadece 50 milyon liralık bir serveti bulunduğu ve bunun büyük bir kısmını daha sağlığında Prenses Margaret ve Prenses Elizabeth'e bırakmış olduğu herkesçe bilinen bir hakikattir.

Halk arasında bazı kötü fikirli kimselerin arasıra yükselen sözlerine bakılırsa; Kıraliçe parasını pencereden aşağı atacak kadar zenginmiş... Ölen Kıral VI. George'un kızkardeşi Prenses Royal'in bazı mülkünü satmak mecburiyetinde kaldığını, üstelik de oturduğu sarayı para mukabilinde gezdirdiğini duyduğu zaman, Kıraliçe bu vaziyetin haysiyetine dokunduğunu, yakın akrabalarından birinin fakir bir insan seviyesine inmesinin doğru olmıyacağını söyliyerek Prenses için oldukça mühim bir meblâğ istemiş (senede 200.000 liradan fazla) ve bunu temin de etmiştir.

WINDSOR DÜKÜNE INGILTERE'YE DÖNMEMESİ İÇİN PARA MI VERİLİYOR?

Kıraliçenin en gizli malî sırlarından biri de amcası Windsor Dükü'ne aittir. Windsor Dükü 1936 da tahttan feragat ettiği zaman kendisine hiçbir gelir bağlanmamıştı. Sonradan Kıral George VI kardeşine senede 600.000 liralık bir meblâğ tahsis etti. Kızı Elizabeth'ten bu ödemelerin kendi ölümünden sonra da kesilmiyeceğine dair söz aldığı malûmdur.

Bu konuda kesin bilgi almak kabil değildir. Zira gerek Kıraliçe, gerek Saray'da bu işe vâkıf memurlar gayet ketum davranmaktadırlar. Buna rağmen bu yazının müellifi bir yerden haber almağa muvaffak olabilmiştir.

Haberi veren şöyle söylüyordu:

— Hiç merak etmeyin, Kıraliçe, Windsor'a dünyada eli sıkılık etmez, çünkü aksini yaparsa, Dük'ün Ingiltere'ye dönmesi tehlikesi belirir ki, bunu da Kıraliçe hiç istemez. Ben iyi biliyorum, her sene Dük'e 800.000 liradan fazla para gönderiyorlar. Tek uzak dursun diye...

Bu haber Sarayla sıkı münasebeti olan bir kadından çıkmıştır. Tabiî bunun ne kadar itimada şayan bir insan olduğu kolayca tahmin edilebilir.

(Devamı gelecek sayıda)

1958 Nobel
edebiyat mükâfatını kazanan roman:

ŞAHESER ROMANLAR

serisinde aslına en uygun tercümesiyle **Çıktı!**

ciltli 12,5 Lira

EN BÜYÜK YAZARLARIN EN GÜZEL ESERLERİ

Dünya edebiyatı klâsiklerinden:

★ **HARP ve SULH** — L. Tolstoy. 10 Lira.
★ **NOTRE DAME'ın KAMBURU** — V. Hugo 10 Lira.
★ **AŞKTAN DA USTUN** — E. Gaskell. 8 Lira.
★ **BİR BAŞKA KADIN** — H. Walpole. 10 Lira.

Nobel kazanmış yazarlardan:

★ **GELİN TACI** — S. Undset. 8 Lira.
★ **HER KADIN GİBİ** — S. Undset. 8 Lira.
★ **SİLÂHLARA VEDA** — E. Hemingway. 10 Lira.
★ **SENİ SEVMEK KADERİM!** — S. Lewis. 10 Lira.

Günümüzün şaheserleri:

★ **SABAH YILDIZI** — Cronin. 10 Lira.
★ **BİR AŞK UĞRUNA** — Cronin. 10 Lira.
★ **MELİSSA** — T. Caldwell. 8 Lira.
★ **BAHAR ATEŞİ** — J. Hilton. 8 Lira.
★ **BÜYULU ÇİÇEK** — L. Bromfield. 8 Lira.

Her kitap nefis, sağlam ciltli, ayrıca beşrenk ceket kaplıdır.
Bu kitapları bedellerine karşılık POSTA PULU göndererek GÜVEN YAYINEVİnden de getirtebilirsiniz. ÜCRETSİZ kataloğumuzu isteyiniz!

GÜVEN YAYINEVİ

Cağaloğlu Yokuşu, Narlıbahçe S. No. 11 İstanbul

TETİKTE

TALİM VAR — İtfaiye erleri her sabah, asker gibi talime çıkarlar. Merdivene çıkma, atlama, kurtarma, «manika» ile inme, yangın söndürme gösterileri yaparlar. 60 lık bir itfaiye eri 25 yaşındaki bir delikanlı kadar dinçtir.

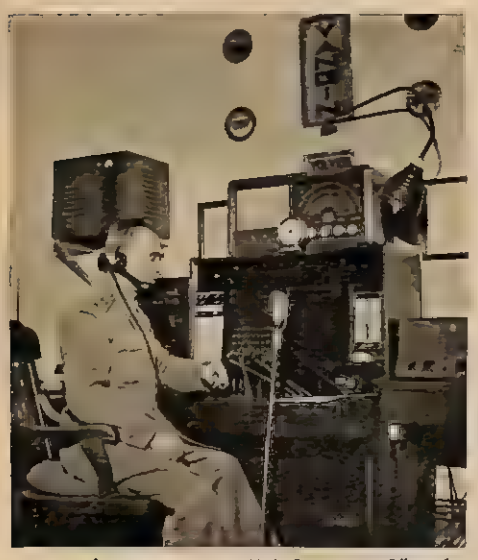

İHBAR — Kedisi kuyuya düşenler bile itfaiyeden medet umar. Yangın ihbarını alan santral Ömer Emre, önündeki düğmelerden birine basarak, yangının büyüklüğüne göre 1 - 2 takım itfaiyeyi yangına gönderir.

ASKERİ İTFAİYE — 1874 te 4 taburluk askeri bir itfaiye alayı kurulmuştur.

KURTARMA — Yangın 5 - 6 katlı bir binada çıkmışsa, üst kattakiler «manika» adlı, branda beziyle yapılmış bir boru içinden aşağıya kaydırılarak indirilir.

ATLAMA — Alt kattakiler kurtarılacaksa, tahlisiye çarşafı kullanılır. Bu çarşaf yanan binanın altına gerilir, dört bir yanından itfaiyeciler tutar. Alt katlarda oturanlar da birer birer atlar.

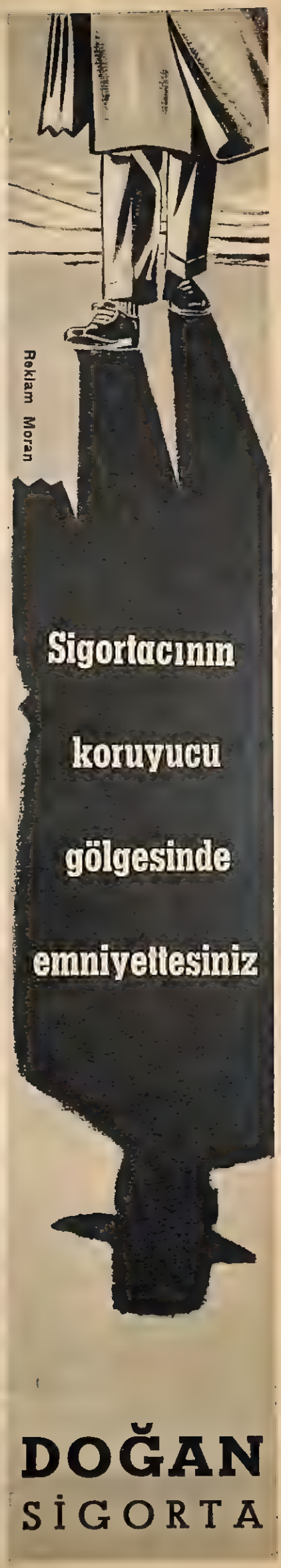

MİLLÎ MÜCADELE HÂTIRALARIM

EMEKLİ ORGENERAL FAHRETTİN ALTAY YAZIYOR:

12

Konya'da Bastırdığım Bir Ayaklanma...

İstiklâl Harbi'nde Fahrettin Altay'ın kumanda ettiği suvari kolordusunun karargâh heyeti. Resimde sağdan ikinci; bütün isyan hareketlerine ait tahkikatı yapan heyet üyesi ve Kolordu Adlî Müşaviri Münir Kocaçıtak'tır. Bu zat korgeneral hâkim olarak emekli olmuştur. F. Altay'ın sağında sonradan Vekil olan iki kurmay subay, Şükrü Koçak ve Şükrü Sökmensüer görülüyor.

MAYISIN dördüncü akşamı, Müdafaayı Hukuk Cemiyeti vilâyet konağının arkasında bir binada bir toplantı yaptı. Vali ile bizleri ve diğer ileri gelenleri davet etti. Görüşmeler, hissedilen fenalıkları giderecek tedbirlerin alınması ve şüpheli şahısların tevkifleri üzerinde toplandı. Vali ve diğer vilâyet erkânı, şikâyetlerin dedikodudan ibaret olduğunu, lüzumsuz vehme kapılmanın doğru olmadığını, ortada delil olmayınca, zan üzerine kimseyi yakalıyamıyacaklarını söylediler. Toplantımız devam ederken emir subayı, kulağıma, kolordu veteriner başkanı Binbaşı Rıza Beyin, acele beni görmek istediğini söyledi. Bu zat o sıralarda emekliye ayrılacağından ailesini geçindirmek için motorla işliyen bir değirmen taşı almış ve Konya'nın yirmi kilometre kadar batısında Pınarbaşı köyüne yerleştirmiş ve işletmesini de bir makiniste vermişti. Bir de tek atlı küçük bir brik arabası almıştı. O gün sabahleyin, oraya gitmek üzere benden izin almıştı. Kendisine köylülerle sıkı temas etmesini, menfi propagandaların onlar üzerindeki tesirini anlamıya çalışmasını tembih etmiştim. Dışarıya çıkıp kendisini gördüm, çok heyecanlı idi. Henüz köyden geldiğini ve ahvalin pek fena olduğunu söyledi; köye varınca, makinisti kendisine «Aman bey, çabuk dön, buralarda kalma. Köylüler Konya'yı basmak için hazırlanıyorlar, benden hareketlerini saklıyorlarsa da sağlam haber aldım. Bu sabah Araplar mahallesinin imamı buraya gelmişti, toplandılar, gizlice görüştüler. Az önce Konya'ya döndü. Anladığıma göre bütün köylerde fesat kaynıyormuş. Her tarafta silâhlı atlılar hazırlanmış. Ben de korkuyorum, değirmeni kapayıp istasyona gideceğim» demiş. Baytar Rıza Bey de arabasına atlayıp acele dönmüş. Şehre girerken eşeği üstünde imama rastlamış, selâmlaşmış, biraz da konuşmuşlar, fakat imam hiç ipucu vermemiş ve evine gitmiş...

BAYTAR RIZA'NIN VERDİĞİ HABER ÜZERİNE

Bu mühim haber üzerine bir subayın yanına birkaç asker vererek imam efendiyi getirtmek üzere evine yolladım. Salona dönerek biraz daha intizar etmelerini, yeni haberler olduğunu söyledim. Yarım saat kadar sonra geldiklerini haber verdiler, çıktım. İmam efendi getirilmiş; yanında iki de silâhlı köylü delikanlı var. İki sıra fişeklikler boyunlarında, fakat silâhları bizim askerlerin elinde. Subay anlattı: Sokak köşesinde olan imamın evine vardıkları ve kapıyı çaldıkları sırada köşeyi dönen bu iki silâhlı köylüyü hemen yakalamışlar, ellerinden silâhlarını alarak susturmuşlar, onlar da korkarak demişler ki:

— Bizim bir günahımız yok, köylüler bizi acele imam efendiye gönderdiler ki, kendisine Baytar Rıza Beyin bugün köye gelip makinist ile görüştükten sonra hemen şehre döndüğünü haber verelim. Bizim vazifemiz bu idi, bunu söylemeğe geldik, başka şeyden haberimiz yok!

Adları Veli ve Mehmet olan bu iki delikanlı, biraz sıkıştırılınca köyde silâhlı atlıların hazırlandıklarını da itiraf etmişler. Subay da, imamı da evinden alıp üçünü birden getirmiş...

Üçünü de «İşte size delil efendiler» diyerek salona aldım ve işi anlattım; köylüler de açık açık itiraf ettiler, imam inkârda ısrar ediyordu ve kendisinin Müftü Efendinin akrabası olduğunu söylüyordu.

Konya Müftüsü, büyücek ak sakallı Ali Rıza Efendi, Kadınhan'lı, dini tahsili oldukça yüksek, temiz bir insan olarak tanınmış yaşlı bir zattı, dedi ki, «Evet, bu imam benim akrabamdır, fakat fesat işlere karıştığı sabit olursa, idamına ben fetva veririm.»

Salonda, umum muvacehesinde alenen yapılan soruşturmalarda köylüler açıkladılar ki, Konya etrafındaki bütün köylerde gönüllü teşkilâtı yapılmış, yarın akşam her köyden silâhlı atılar Konya üzerine yürüyecekler ve orada büyükleri ne emir verirse onu yapacaklar... Fakat büyüklerinin kim olduğunu bilmiyorlar. Bu karşılaştırmadan pek yakın ve vahim bir tehlikenin önünde bulunduğumuz tahakkuk etmiş oldu. Hazır bulunanlar, sabah namazı vakti oldu, gidelim, camilerde halka işi anlatalım. Kimsenin böyle bir fesada karışmamasına çalışalım, köylere haber gönderelim, diyerek kalkmak istediler. Valinin kulağına «Hepsini tevkif edelim,» dedim. Vali «Ben yapamam, siz isterseniz yapınız!» dedi.

ŞÜPHE ETTİKLERİMİ YAKALATTIM...

Bunun üzerine, kendilerine sabah namazını burada kılmalarını, sonra da kolordu dairesine hep birlikte gidilerek lâzımgelen işlerin orada yapılacağını söyledim. Onlar namaza durdular, ben bu esnada bir manga asker getirttim, namazdan sonra hep birlikte kolordu dairesine gittik; askerler de bizi takip ediyordu.

Şüphe ettiklerimi üst katta bir odaya koyarak kapısına nöbetçi diktirdim; «Bizi tevkif mi ediyorsunuz?» diye sordular, şu cevabı verdim:

«Esef ile söyliyeyim ki, evet... Hem öylesine bir tevkif ki, Konyaya bir saldırış olursa birer birer sizin kafalarınızı kesip âsilerin önlerine atacağım» ve ilâve ettim «İstediğiniz adamları çağıralım, onlarla her tarafa haber gönderin, kendinize de yatacak ve yiyecek getirtin!»

Binanın balkonuna iki makineli tüfek yerleştirdim, gelen adamlariyle de etrafa haber saldılar. Bir taraftan da korunma tedbirleri aldırttım. Elimde, altmış kadar mevcudu olan kolordu karargâh muhafız bölüğünden başka bir asker yoktu. Merkez kumandanı inzibat ve hizmet erlerini toplıyarak ve askeri ortaokulun yaşı büyük öğrencilerine de silâh vererek, jandarma ve polislerle beraber, gece vukuu muhtemel bir hücuma karşı savunma tedbirleri aldı. O gece, Ankaraya da olan bitenden bilgi verdim.

Gece bir hâdise olmadı. Yalnız Konya'nın doğu tarafındaki bağlar arasında devriyemiz birtakım atılara rasgelerek ateş açmış, onlar da yaralı bir at bırakıp kaçmışlardı.

Birkaç gün sonra hapishanede bir ayaklanma oldu. Mahpuslar, gardiyanları bağlıyarak kaçmak teşebbüsünde bulundular; olay askerle bastırıldı. Ankara'dan gelen bir emirle Vali Suphi Bey oraya çağrıldı. Beni vali vekili yaptılar, örfî idare ilânını bildirdiler. Emri yerine getirdim.

Vilâyet mektupçusu da ihtiyar bir zat olduğundan ona izin vererek yerine mektupçuluk kaleminden Kâzım Beyi tâyin ettim; bu zat sonra belediye reisliğine ve milletvekilliğine seçilen Kâzım Gürel'dir.

(Devamı gelecek sayıda)

Büyük Millet Meclisi'nin birinci devre Konya mebuslarından üçü: Musa Kâzım, Kâzım Hüsnü ve Hacı Bekir.

Hayat

Eski Ramazan Eğlenceleri

Bu eğlencelerin büyük özelliği olan temaşalardı. Bir, iki istisnası hariç bunlar zamanın ilerlemesi ile beraber geçip gitti. Hayat mecmuası bu sahifelerde eski ramazan eğlenceleri ile o eğlencelerin tarihçelerini ve artık çoğu birer hatıra olan büyük şöhretlerini dile getirmeğe çalışacaktır.

HAZIRLAYANLAR:
FİKRET ARIT - ORHAN TAHSİN

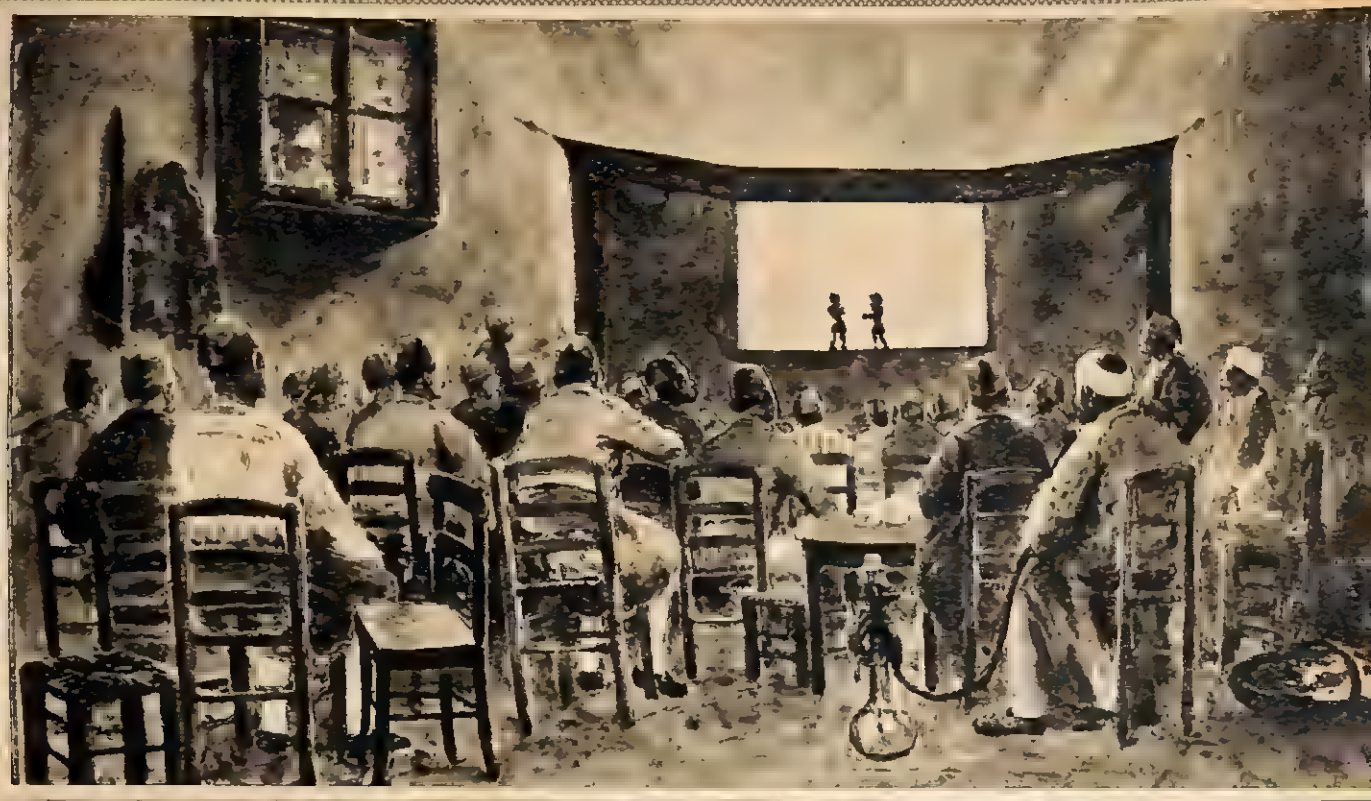

Eski ramazanlar şehrin hayatında büyük değişiklik yapar; İstanbul bir saz, söz ve temaşa hayatının renkli eğlenceleri içine gömülürdü. Şehrin başlıca eğlence merkezini de Şehzadebaşı'nda Direklerarası teşkil ederdi. Teraviden sonra halk tiyatro kapılarındaki havagazı lâmbalarının pırıl pırıl aydınlattığı Direklerarası'na dökülürdü. Meddahlı, karagözlü, sazlı kahveler tıklım tıklım dolar; devir devir ortaoyunu, operet, dram ve tulûat oynayan tiyatrolar adam almazdı. Bu sahifede en üstte karagöz oynanan eski bir kahve, üstte ortaoyununun iki ünlü siması Sefer Mehmed Efendi ile Kavuklu Ali Bey bir çene yarışında, sağda meşhur kantocu Zarife, solda da hemen hemen bütün hüviyet ve şahsiyetini kaybettiği günlerde, dört yol ağzından sebile kadar uzanan eski meşhur Direklerarası'nın bulunduğu Şehzadebaşı görülüyor.

Karagöz

Yedisinden yetmişine kadar herkesin en büyük eğlencesi olan karagöz ramazanlarda baş tacı edilir, karagöz oynatan kahveler adam almazdı.

TAHSİN EFENDİ — Son zamanların meşhur meddahlarından Tahsin Efendi, hikâye anlatmıya başlıyor.

Meddah

Taklitte öyle usta meddahlar vardı ki bunlardan Basralı bir zenci köle eşek anırması taklidi yaptığı zaman, eşekler hep birden anırırdı.

MEDDAH bütün doğu ve İslâm âleminin ilk ve iptidai temaşasıdır. Bize de doğudan gelmiştir. Söylemek üzere yazılmış hikâyeleri anlatan değil de, doğrudan doğruya hikâye söyliyen insan anlamına gelen meddahlar doğuda son derece rağbet görürler, yüksek tahsil yapmış olanları saraylara bile girerlerdi.

Bu temaşanın perdesi, sahnesi, dekoru, esvapları, kişileri yoktu. Meddah sadece bir kişi idi. Bütün malzemesi de omuzunda asılı duran mendili idi. Taklit yaparken onunla ağzını kapar, rahatça bir nefes alabilmek, birkaç saniye dinlenebilmek için çeşitli bahanelerle bu mendili alır, kullanır, tekrar omuzuna atardı. Bu vesile ile de sözlerinin dinleyiciler üzerinde uyandırdığı ilgiyi kontrol etmiş, meraklarını uyandırmış olurdu.

Meddah, olayın geçtiği yeri, yaşattığı tipleri tarif etmeğe mecbur olduğu gibi, yüzünü gözünü buruşturup bir takım tavırlar alarak sözlerini canlandırmağa, anlattığı kişilerin şivesini taklit ederek sözlerine bir gerçek edası vermeğe de mecburdu. Taklitle büyük ilgisi olan meddahlıkta çok usta taklitçiler de yetişmişti. Basra'da Ebu Rebube adında bir zenci köle varmış ki Kerh kapısındaki sürücülerin yanında durup eşek anırması taklidi yaptığı zaman, sesini duyan eşekler hep birden anırmağa başlarlarmış.

Meddahlık bizde en çok Üçüncü Murat devrinde rağbet bulmuştur. En meşhur simalarından biri de Dördüncü Murat devri meddahlarından Tıflı Ahmet Çelebi'dir. Son zamanların en meşhur meddahları ise Kadri Bey, Süruri, Aşki, Hakkı ve Tahsin Efendilerdir. Bunlardan Aşki ve Tahsin Efendiler, Vezneciler'deki kahvede meddahlık ederlerdi. Aralarındaki anlaşmaya göre bir ramazan Aşki Efendi, öteki ramazan da Tahsin Efendi çalışırdı.

KARAGÖZ PERDESİ — Eski karagöz perdeleri meşale ile aydınlatılırdı. Meşalenin titreşen ışığı tasvirlere de bir canlılık verirdi. Artık karagöz perdesi elektrikle ışıklandırılıyor. Yukarıda, bu şekilde karagöz oynatan bir karagözcü görülüyor.

ESKİ ramazanların en yaygın eğlencesi karagöz'dü. Hemen her semtin en büyük kahvesine perde kurulur, iftardan sonra oyun başlardı. Ama meddahta, ortaoyununda olduğu gibi, karagöz'ün ustaları da «On bir ayın bir sultanı» nı Direklerarasında geçirmek isterlerdi. Vezneciler'den Fatih İtfaiye Meydanı'na kadar uzanan dar caddenin iki yanındaki kahvelerde; eğer ramazan yaza raslamışsa, boş arsalara kurulan çadırlarda karagöz oynatılırdı. Ancak, 1900 yılından sonra karagöz'e duyulan ilgi, eski yakınlığını kaybetmişti. Direklerarası'nda açılan yeni tiyatrolar, operetler, bu eski hayal oyununun pabucunu dama atmıştı.

«Bir şeyin bidayetini araştıracak olursanız, muhakkak Çin'de bulursunuz» diyen tarihçilere göre, karagöz oyununu Çinliler bulmuş. Onlardan Moğollara geçmiş, böylece Önasya ülkelerine yayılmıştı. Bu gölge oyununun Ortaasya'daki adı «Kol korçak»... Yine tarihler, Salâhaddin Eyyubi'nin 580 yılında bir karagöz oyunu seyrettiğini yazıyorlar.

Karagöz ile ilgili bir de halk söylentisi var. O da şöyle: (Bursa Ulu Cami inşaatı geciktikçe gecikmiş. Padişahın dikkatini çekmiş. Vezirini çağırmış, bu gecikmenin sebebini sormuş. Vezir, «İnşaatta çalışan Karagöz Çelebi adlı bir işçiyle Hacivat adlı bir kalfa sabahtan akşama kadar birbirlerine lâf atıyorlar. İşçiler de, malayı, küreği bırakıp onları dinliyorlar» demiş. Padişah kızmış. Bu iki şahsın idamını ferman etmiş. Ferman Karagöz'le Hacivat'ın kulağına gitmiş. Biri Çekirge istikametine, biri de İnegöl'e kaçmağa yeltenmişler. Ancak, padişahın askerleri yarı yolda ikisini de yakalamış, boyunlarını vurmuşlar. Karagöz'ün mezarı Çekirge'de, Hacivat'ınki ise İnegöl'dedir. Ulu Cami'nin karşısındaki bir evde oturan Şeyh Kuşteri adlı bir bilgin de, Karagöz ile Hacivatın lâf yarışlarını dikkatle takibedermiş. Onlar öldürüldükten sonra, tasvirlerini yapmış; böylece karagöz oyunu ortaya çıkmış.)

Karagöz oyununun tasvirleri deriden yapılır. Çubuklara takılan bu tasvirler, arkadan ışıklandırılmış beyaz bir perdede oynatılır. Önce «nareke» çalınır. Nareke bir kamış çalgıdır. Karagözün ustaları «nareke» ile taksim yaparlarmış. Bundan sonra, karagözün yardakçısı def çalar, semai başlar. Bu sırada Hacivat perdeye gelir.

Semai bitince, Hacivat «Uf hay hak!...» diyerek perde gazelini okur. Söz de başlar: «Huzuru erbabı safada, nazargâhı ehli dahada, yani şu bezmi şevkefzada icrayi lûbiyata iptidar etmeden evvel cenabı haliki kevnü mekâna dua ile tezyini zeban edelim. Şu meydan-ı meserrette her hali lâtif, edvarı zarif, bir yâri vefakâr, bir refik-i gamküsarim olsa, oldukça Arabi ve Farsi bilse, bazı fununa da vukufu olsa, biraz da fenni musiki ve şiirden anlasa, o bendenize tatlı tatlı söylese, bendeniz de ona güzel güzel cevap versem, bu vesile ile huzzarı kiram safayap olsa!... Yâr bana bir eğlence!»

Bu sırada Karagöz perdenin köşesine gelir, Hacivat'la kavgaya tutuşur. Hacivat kaçar, Karagöz yere düşer. «Of bayıldım, muşmula gibi yerlere yayıldım, amanın omuz başlarım, samur kaşlarım...» diye inler. Böylece oyun başlar... En tanınmış karagöz oyunları şunlardır: «Hamam», «Büyük Evlenme», «Kanlı Kavak», «Kanlı Nigâr», «Mandra»... Her oyunun sonunda Hacivat:

«Yıktın perdeyi eyledin viran, haber vereyim sahibine heman» der çekilir.

Karagöz ise: «Her ne kadar sürçü lisan eyledikse affola, yarınki oyunumuza teşrifiniz arzola» dedikten sonra oyun biter...

İstanbul'un çeşitli semtlerinde karagöz oynatmış olan hayalîlerin en meşhurları şöyle sıralanabilir: Hayat Küpü Emin Ağa, Küçük İsmail Efendi, Arap Cemal Efendi, Kasımpaşalı Hâfız Efendi, Hımhım Hüsnü Efendi, Mızıkalı Rıza Efendi, Musahip Salt Efendi, Cerrah Salih Efendi, Kâtip Salih Efendi, Müştak Baba, Arsen Efendi, Hayali Küçük Ali... Bunlardan Hayal Küpü Emin Ağa bir oynadığı oyunu, tekrarlamazmış. Küçük İsmail Efendi, ortaoyununun meşhur pişekârıdır. Hımhım Hüsnü Efendi ise, taklit yapamadığından, Arnavut'u, Lâz'ı, Rumelili'yi perdeye çıkartır, söz söylemeden atlatırmış. Cerrah Salih Efendi ise, daha çok sünnet düğünlerine gider, önce çocukları sünnet eder, sonra da karagöz oynatırmış.

KÂTİP SALİH — Son devrin en meşhur karagözcüsüdür. Hayal perdesine bir sahne havası vermiştir. Kâtip Salih, Abdürrezzak kumpanyasında ortaoyunu da oynamıştır.

KÜÇÜK ALİ — Yaşayan tek karagözcü. 70 yaşını aşmıştır. Ali Bey yalnız hayal oynatmaz, tasvir de yapar. Radyoda karagöz oynatır.

ABDÜRREZZAK — Ortaoyununun en büyük sanatçılarından biridir. Halk arasında Abdi diye anılır. Kocaman gövdesinden umulmayan çevikliklerivle halkı güldürürdü. 1914 yılında İstanbul'da ölmüştür.

KEL HASAN — Abdi Efendi, Saray'a intisap ettikten sonra onun yerini Hasan Efendi doldurmuştur. Hasan Efendi, Abdi'nin yetiştirdiği ortaoyuncularının en iyisidir. Saçı olmadığı için Kel Hasan diye anılırdı. 1929 yılında ölmüştür.

ORTAOYUNU

İftar bitince Direklerarası yükünü almağa başlar, teraviden sonra ise caddede adım atacak yer kalmazdı. Cadde kadar kalabalık eğlence yerlerinin başında da ortaoyunu gelirdi.

RAMAZAN geceleri, ortaoyunu yalnız Direklerarası'nda oynanırdı. Oysa, ramazan eğlencelerinin yayıldığı alan Vezneciler'den Fatih'e kadar 2 kilometreye yaklaşırdı. Letâfet apartmanının yanındaki dört yol ağzından, Şehzadebaşı Camii karşısındaki sebile kadar uzanan yola Direklerarası denilirdi. Yolun iki yanında mermer sütunlar vardı. Sütunların arkasında dükkânlar bulunurdu. Meşhur çaycı Mersin'in dükkânı sebilin tam karşısındaydı. Mersin'in devetüyü fincanlar içinde verdiği dibek kahvesi ile yandan çarklı çayı meşhurdu. Hele o buz gibi suyu. Kahvehanenin altı büyük bir mahzendi. Eski Kumkapı meyhanelerindeki merdiven dayayıp çıkılan şarap fıçılarına yakın büyüklükte bir küp toprağa gömülmüştü. Müşteri su istedi mi, Mersin küpün kapağını açar, küçük bir kovayı içine sarkıtırdı. Sonra bu buz gibi suyu, bakır maşrapa içinde müşterisine sunardı.

Ramazan ayı, yaza raslarsa caddenin iki yanına direklerin arasına masalar, sandalyeler konur, üzerleri iftariyelerle donatılırdı. Evlerine gitmeyenler, iftar yaklaşınca bu sandalyelere oturur, Fatih'ten atılacak topun sesini beklerlerdi... İftardan sonra, Mersin'e gidilir, ya birer demli çay, ya da okkalı kahve içilirdi... İftar bitince Direklerarası yükünü almağa başlar, teraviden sonra ise caddede adım atacak yer kalmazdı. Cadde kadar kalabalık eğlence yerlerinin başında da ortaoyunu gelirdi.

Ortaoyununun dekoru gayet basittir. Ev bir paravana ile temsil edilir. Elbiselere gelince... Pişekâr başına dört renkli, dört dilimli bir külâh oturtur. Kenarları dört parmak kürklü bir cübbe, altına aynı renkten bir çakşır giyer, ayağına bir çedik pabuç geçirir. Kavuklu, büyük ve dilimli bir kavuk, uçları bele sokulmuş kırmızı bir biniş, Şam kumaşından bir entari giyer. Pabuçlar yine çedik'tir.

Oyuna zurna, çifte nakkarenin çaldığı bir oyun havası ile başlanır. Sonra köçek havaları çalınır ve ortaya pişekâr çıkar. Pişekâr çalgıcılara döner:

— Ha... ha... ha... benim pehlivanım, diye bağırır.

— Buyrun ustacığım.

— Bu da hesap değildir.

— Nedir hesabın?...

— ... oyununun taklidini aldım, çal usulü âhenk ile efendilerimize temaşa ettireyim.

Bu sırada Kavuklu meydana gelir. (Kavuklu, karagöz oyunundaki Karagöz'e benzer. Onun gibi saf bir tiptir. Pişekâr ise Hacivat'ın canlı kopyasıdır. Bilgili geçinir, Arapça, Farsça sözler eder... Oyundaki öteki şahıslar da karagöz'de vardır. Yani ortaoyunu karagöz'ün perdeden meydana inmiş bir şeklidir). Sonra bir zenne ortaya çıkar. Zenne ile Pişekâr tatlı tatlı sohbet ederler:

Pişekâr: Bre benim şivekârım, endamı güzel hanımım. Vakti şerifler hayrolsun...

Zenne: Ah benim bahtımın aynası, ömrümün sermayesi, koynumun çıt çıt eder Corci Piryol saati, vakti şeriflerinizhayrolsun...

Bu konuşma böylece sürer gider, araya ortaoyununun öteki tipleri de girerdi.

Ortaoyununun en meşhur kavuklıları şunlardır: Abdürrezzak Efendi, Kel Hasan Efendi, Hamdi Efendi, Agâh Efendi, Sepetçi Ali Rıza Efendi...

Pişekârları ise şöyle sıralıyabiliriz: Küçük İsmail Efendi, Asım Efendi, Terlikçi Ahmet Efendi, Hamamcı Süleyman Efendi, Frenk Mustafa Efendi...

Zenneler: Tespihçi Ahmet Efendi, Hüsnü Efendi, İmamın İsmail Efendi...

Bütün ortaoyuncular, devirlerinin meşhur kavuklu ve pişekârlarına çırak olarak yetişmişlerdir. Doktor Konoş adlı bir Macar müsteşrik Kavuklu Hamdi'ye hangi tuhaflık mektebinden mezun olduğunu sormuş. Hamdi şaşırmış. Şöyle cevap vermiş:

— Avrupa'da bunun mektebi varmış demek!... Benim ustam, mektebim yok!... Mahallede arkadaşlar bir araya gelir, oynardık. Kimi evinden eski bir ferace alır, kimi manava yalvarır, peştemalını isterdi. Ben de amcamın kavukluğundan kavuğunu aşırır, giyerdim. Biz oynarken, etrafımıza halk toplanırdı. Bir gün adamın biri geldi. «Düş önüme» dedi. Tahta havaleli bir yere geldik. İçeriye girdik. Hâlâ o giriş.

ZENNE CEVDET — Ortaoyununda «zenne» yi daima erkekler oynardı. Kadın tipi olan Zenne Cevdet de bunların en meşhurlarından biriydi.

KOMEDİ — Tiyatrolarda önce «antrakt» müziği çalınır, sonra bir perdelik küçük bir komedi oynanırdı. «Bakkal Bodoa», Enfiyeci», «Yazıcı», «Arzuhalci» adlarındaki bu komedilerden sonra kanto ve düetolar başlardı. Fotoğrafta, Sezai ve arkadaşlarının oynadığı komediden bir sahne görülüyor.

Hayat

Ortaoyununun iki büyük simast Kavuklu Ha

ndi ve Pişekâr İsmail Efendiler bir oyunda

İstanbul Belediye Müzesi'nde olan

SAZ HEYETLERİ

Şehzadebaşı'ndaki Darüttalim salonu, Direklerarası'nın gürültülü havası içinde bir sessiz dünya idi. Gürültü olmaması için lâstik ayakkabılarla servis yapılırdı.

DARÜTTALİM HEYETİ — Direklerarası'nın en nezih müzik topluluğu en büyük kadrosu ile. Oturanlar (soldan sağa) kemanî Cevdet (Çağla), konunî Ferit (Alnar), udî Fahri (Kopuz), neyzen İhsan Aziz. Ayaktakiler (soldan sağa) Celâl (Tokses), Zeki (Çağlarman), Memduh. Yanda sîne keman Yorgi Efendi.

DİREKLERARASI'nın «sözlü» eğlenceleri yanında, «sazlı» eğlenceler de unutulmamıştı. Her tiyatro kumpanyasının bir incesaz takımı, bir de orkestrası vardı. Orkestra akşam 7.30 sularında tiyatronun önüne çıkar; marşlar, uvertürler, polkalar çalarak yoldan geçen halkın dikkatini çekmeğe çalışırdı. Saat 9 da orkestra heyeti içeriye girer, sahne önündeki yerini alarak kanto ve düetoların başlamasını beklerdi.

İncesaz heyeti ise devrin moda makamlarından seçilmiş şarkılar sunarlardı. Haftada bir gün de karcığar, gerdaniye, hicaz, köçekçeler çalınırdı. Bu heyetlerin en meşhuru «Bülbülî Salih Fasıl Heyeti» idi... Sine keman Yorgi Efendi ise hem kantolara, hem de fasıllara iştirak ederdi. Kemanî Haralambo'nun da yayı meşhurdu...

Bir de, Şehzadebaşı'nda Letafet apartmanının altında Darüttalimi Musiki Cemiyeti vardı. Meşrutiyetten bir kaç yıl sonra kurulmuş olan Darüttalim, İstanbul'un en nezih müzik topluluğu idi... İsmail Hakkı Beyin Musiki-i Osmanî Cemiyetinden ayrılan Udî Fahri, Kemanî Haşim, Neyzen İhsan Aziz, Hanende Arap Cemal ve Sıtkı Reşat beyler Darüttalimi Musiki Cemiyeti adı altında birleşmişlerdi. Bu heyet 1913 yılında İstanbul Opereti'nin temsillerine de katılmıştır.

Darüttalim salonu, Direklerarası'nın gürültülü havası içinde, bir sessiz dünya idi. Garsonlar lâstik ayakkabılar ile servis yaparlardı. Koca salonda çıt çıkmazdı. Konserden beş dakika önce Udî Fahri Bey, sahnenin yanındaki kara tahtaya tebeşirle gecenin programını yazardı:

1. Fasıl heyeti (Şevkiefza: Peşrev, beste, ağır semaî, taksim, yürük semaî, saz semaisi).
2. Solo Fanteziler (Hanende Memduh Bey'den).
3. Köçekçeler (Karcığar).

Sonra heyet sahnede yerini alır, iki hanelik peşrev ile fasıl başlardı.

Darüttalim'in bir konseri sırasında, Cevdet Çağla'nın nihavent bir fantezisi çalınıyormuş. Yahya Kemal'in bir şiirinden yapılan bu bestenin bir yerinde sazlar susmuş, hânende soloya başlamış:

«Esme ey bâd, esme canan uykuda»

Bu sırada, ön sıralardan bir horultu duyulmuş. Şişman bir bey, dünyadan, çalınan nihavent şarkıdan habersiz, iftarda midesini tıkabasa doldurmuş olmanın tatlı rehaveti içinde horul horul uyuyormuş.

Operetler

1876 ramazanında Direklerarası'na meddah, karagöz, ortaoyunu seyretmeğe; kanto ve saz dinlemeğe gelen İstanbullular, Bayezit'te büyük bir duvar ilânı gördüler. Vezneciler'deki askeri misafirhanenin ahırından bozma tiyatroda Çuhacıyan'ın bir opereti oynanacaktı. Böylece operet de ramazan eğlenceleri arasına girmiş oluyordu. 1881 yılında, Şehzadebaşı'nda, dört yol ağzındaki «Temaşa-i Hüner Operayi Osmanî» tiyatrosunda «Endiya» adlı bir opera-komik de oynandı. Bir ara Vezneciler'de Madam Benliyan da bir operet kurdu. 1876 dan sonra tam altmış yıl Şehzadebaşı'ndan çeşitli operet toplulukları geçti. Bunlar Çuhacıyan'ın meşhur operetleri ile Kemanî Haydar Bey'in Türk musikisinde kullanılan âletler için bestelediği eserlerini oynadılar. Bu operet topluluklarının sonuncusu da Cemal Sahir Opereti oldu. Cemal Sahir «Çardaş Fürstin» operetini başarı ile sahneye koymuştu. Sazlı - sözlü eski ramazan eğlencelerinden son hâtıra olarak da bu kaldı. Ama o günlerin yıllarca unutulmayan opereti Çuhacıyan'ın «Leblebici Horhor» opereti idi. Yandaki fotoğrafta büyük sanatkâr Naşit Özcan bu operetin bir sahnesinde görülüyor.

KANTO VE DÜETO

Tiyatrolarda temsilden önce Peruz, Şamram, Virjin'ler, Hermina, Amelya, Zarife ve Mihri gibi kanto yıldızları sahneye çıktığı zaman, ahlar vahlar ortalığı inletirdi. İftardan sonra da bu kadar bir tezahürata cevaz vardı.

DİREKLERARASI'nda havagazı lâmbalariyle aydınlatılmış bir tiyatronun önündeki orkestra «antrakt» çalıyor. Bir keman, bir trombon, bir trompet, bir davuldan kurulu orkestra «İzmir Marşı» ile «antrakt» müziğini bitirir. Davulcu, davulunu toplar. Sazlar içeriye girer. Bu sırada, yolun iki yanına kurulmuş iftar sofraları da kaldırılır. Artık tiyatroların vakti gelmiştir. Önce küçük bir komedi oynayacak, sonra kantolar başlayacaktır. Tiyatronun kanto yıldızı Şamram Hanım. Şamram Hanım'ın en sevilen kantosu da «Yangın var!...» O yıllarda İstanbul yanıp tutuşuyor, patlıcan yangınları bir günde 40 - 50 evi birden kül ediyor...

Orkestra yerini almış, oynak bir kanto çağrı havası çalmağa başlamıştır. Önce Şamram Hanım tarlatanlı kırmızı bir elbise ile sahneye çıkar. Onun ardından da sırtında tulumbacı elbisesi, elinde tulumbasiyle Şevki Bey... Şamram Hanım halka eliyle öpücükler dağıttıktan sonra kantosuna başlar:

Çıtı pıtı, minimini
Mis kokulu hanımeli
Müsaade eyle koklayayım
Çiçeğim soldurmam seni!...
Yangın var!...

Şevki Bey, tulumbası ile Şamram'ın yanına yaklaşır:

«Yangın nerede?...»

Şamram şuh bir kahkaha atar:

«Şamram'ın kalbinde!...»

Ve kantosuna devam eder:

Yangın var, yangın var, ah yanıyorum!...
Yetişin a dostlar, tutuşuyorum...
Ah ne şeker, ah ne kaymak,
Tombul tombul pembe yanak
Ben çarpıntıya uğradım
Gel elmasım kalbime bak!...
Yangın var, yangın var ben yanıyorum
Yetişin a dostlar, tutuşuyorum!...

■

Sıra düetolara gelmiştir. Sazların önündeki sehpalarda notalar değiştirilir. Ayağına kısa bir pantolon giymiş, papyon kravat takmış Niko çıkar. Onun ardından da Amelya... Sarı bir fistan giymiş olan Amelya nazlı nazlı kıvrılır. Önce Niko kantosuna başlar:

Gel matmazel inat etme
İpek gibi delikanlıyım ben
Pek çok kızlar ve madamlar
Beni görünce bayılıyorlar.

Amelya alaylı alaylı güler:

Bakın bakın şu armuta
Gezme demedim mi arkam sıra
Defol maymun maskara

Niko:

Zor bulursun kelepiri
Fenerle ararsın sen beni
Evde kalır, pişman olursun
Bulamazsın benim gibi tosun kocayı

Amelya:

Armut ha... ha... ha!... Zevzek ha... ha!... Armut ha... ha!...

Niko:

İnat etme mutlak seni alacağım ben,
Sana şapka, hem de fistan alacağım ben!...

Amelya:

Haydi ordan bol kıvırcı, kitipiyozsun sen,
Ceplerinde beş para yok, pek tırıl-sın sen!...

Niko, para kesesini şangırdatır:

Buna derler sarı sarı liralar
Buna derler altın altın paralar

Amelya şaşırır. Niko'nun yanına yaklaşır, boynuna sarılır:

Hoşça moşça yuvarlakça,
Alacağım seni ben!...

Niko da Amelya'ya sarılır:

Hoşça moşça yuvarlakça,
Saracağım seni ben!...

Bu parçayı bir de beraber okurlar ve perde kapanır... Artık, seyircilerin merakla beklediği oyun başlıyacaktır. Bu, tiyatrosuna göre, ya ortaoyunudur, ya tulûat, ya da dram.

KÜÇÜK VİRJİN — 50 yıl öncesinin meşhur kantocusu Minyon Virjin, Amelya'nın ve Niko'nun annesi, sîne keman Yorgi'nin karısı, Naşit'in kayınvalidesidir.

AMELYA VE NİKO — 30 - 40 yıl önce Direklerarasında Millet Tiyatrosu'nda düetoları çok sevilen iki sanatkâr vardı: Amelya ve Niko.

Tiyatrolar

Bir zamanlar hemen hemen yalnız meddah, karagöz ve ortaoyununa inhisar eden ramazan eğlenceleri operet, dram ve tulûat tiyatroları ile daha geniş bir mâna almağa başlamıştı. Yanda tiyatronun büyük siması Mınakyan Efendi görülüyor.

HAMLET — Direklerarası'nda Şekspir'in eserleri de oynanırdı. Hamlet ve Otello da bunların arasındaydı. Bazı tulûat kumpanyaları Otello'yu «Arabın intikamı» adı altında oynarlardı. Fotoğrafta, meşhur dramcı Jerfin Hanım, Hamlet'te görülüyor.

Seyirciler heyecandan nefes bile almıyorlardı. Tiyatro salonunda çıt yoktu. Aktör, sahnenin ortasında durdu: «Ben bir palyaçoyum» diye bağırdı. Yere yuvarlandı. Bir saniye sonra suflör sahneye çıktı:

«Efendiler, aktör Kin vefat etti.»

Kırmızı kadifeden yapılmış perde kapandı. Salon alkıştan inliyordu. Aleksandr Düma'nın «Aktör Kin» adlı eseri büyük bir başariyle oynanmıştı. Eserin sonundaki ölüm, ancak bu kadar tabiî olabilirdi.

Seyirciler perdenin arkasındaki gerçek faciadan habersizdiler. Aktör Kin'i oynıyan Amatiyan Efendi, rol icabı yere düşmüş fakat hâlâ kalkamamıştı. Piyesin son sözünü söyliyen suflör, Amatiyan Efendiyi dürttü. Amatiyan kımıldamadı bile... Suflör kulise doğru koştu:

— Amatiyan Efendi hakikaten vefat etti.

KINAR — Mınakyan tiyatrosunun meşhur yıldızı Kınar Hanım. Kınar Hanım sonra Darülbedayi'e girmişti.

Amatiyan Efendi'nin sahnedeki bu ölümü büyük bir teessür uyandırmıştı. Bir kaç yıl sonra onun yerini Mınakyan Efendi doldurmağa çalıştı. Mınakyan ilk defa 1860 yılında Naum Tiyatrosu'nda Ermenice bir dram oynıyarak sanat hayatına atılmıştır. 1885 ile 1908 yılları arasında Türk tiyatrosunda yeni bir devrin kapılarını açmış, topluluğu ile Şehzadebaşı'nda temsiller de vermiştir. Çoğunluk dram, melodram, cinai eserler oynardı. Şehzadebaşı'nda bir ramazan günü Otello'yu temsil etmiştir.

DÖRT ŞÖHRET — Şehzadebaşı bir tiyatrolar semti olmuştu. Adım başında bir tiyatro, her tiyatroda birkaç şöhret vardı. Yukarıdaki fotoğrafta, tornacıyken Gedikpaşa Tiyatrosuna geçen ve 1914 te Darülbedayi komedi kısmına öğretmen tâyin edilen Ahmet Fehim ile Nivart Hanımı, yanda ise sahnemizin şöhretlerinden Jerfin Hanım ile Eyüp Sabri'yi görüyorsunuz.

TİYATROLAR

Güllü Agop, Şehzadebaşı'nda temsiller vermiştir. 1882 yılı şubatının 17 nci günü tarihini taşıyan bir el ilânında şunlar yazılıdır: «Şehzadebaşı'nda Vezneciler Caddesinde vaki Osmanlı Tiyatrosu, sahibi imtiyaz Güllü Agop Efendinin zir-i idaresinde. Üç fasıllık dram, müellifi Viktor dö Ganj, mütercimi Ahmet Münif Efendi...»

Aktör Holas Efendi'nin «Şems» kumpanyası da Şehzadebaşı'nda Âli Bey'in Molyer'den adapte ettiği «Ayyar Hamza» yı oynamıştır.

Bundan sonra, Direklerarasında tulûat kumpanyaları kuruldu. Abdürrezzak Efendi'nin «Handehane-i Osmanî», Kel Hasan'ın «İdare-i Hasan» tiyatroları ile Komik Şevki'nin kumpanyaları bu arada sayılabilir. 1908 yılından sonra ise Naşit, Millet Tiyatrosu'nda temsiller vermeğe başlamıştır. Tulûat tiyatrolarında Türk sanatkârların sayısı oldukça fazladır.

Şehzadebaşı'nda Milli Sineması'nın bulunduğu binada «Sahne-i Heves» adlı bir kumpanya kuruldu. Eyüp Sabri bu tiyatrodan yetişmiştir. Letafet apartmanının karşısındaki, Osman Ağa Tiyatrosunda ise «Sanayii Nefise» kumpanyasında amatör gençler oynuyordu. Nurettin Şefkati, Şahap Rıza, Behzat Bâki Beyler bu heyetin artistleri idiler. Ertuğrul Muhsin'in «Ertuğrul Tiyatrosu» da Şehzadebaşı'nda temsiller vermiştir. Bu arada, Osmanlı Donanma Cemiyeti bir tiyatro kurmuş, Mınakyan heyetinden Şahinyan, Nurettin Şefkati, Kınar Çobanyan, Eliza'yı almıştı. 1914 yılında Letafet apartmanında «Darülbedayii Osmanî» heyeti kurulmuştur. Bu heyet iki bölüme ayrılmıştı, tiyatro ve müzik... Antuvan adlı bir Fransız — ki Paris Odeon Tiyatrosu müdürüydü — Darülbedayii Osmanî'nin Umum Müdürlüğüne getirildi. Bu sırada, öteki kumpanyalar da Şehzadebaşı'nda temsiller veriyorlardı. Ama bu tiyatroların kapıları birer birer kapanıyor, sanatkârlara büyük bir kapı açılıyordu: Şehir Tiyatrosu...

BAKÎ KALAN BU KUBBEDE

... Bir hoş seda imiş. Meddah, kahveden çıkıp müzikli, taklitli monoloğlar söyleyen artistler olarak gazino sahnelerine ve radyoya girdi. Karagöz yalnız sünnet düğünleri ile radyo programlarında yer alıyor. Ortaoyunu, son temsilcisi Dümbüllü Ismail ile sadece radyonun ramazan programında kaldı. Kanto da öyle. Bu programlardan yukarıdaki fotoğraflarda solda, Dümbüllü Ismail ortaoyununda Kavuklu'yu oynarken, ortada, Küçük Ali perdesiz karagöz oynatırken, sağda da Zarife Emre kanto yaparken görülüyor. Eski Direklerarası'nın yerini Beyoğlu aldı. Eğlence hayatı ramazanın bir aylık süresinden çıkıp bütün bir yıla yayıldı. Ramazan şimdi daha ziyade bir ibadet ayı. Elektrik lâmbaları ile kurulan mahyalar daha göz alıcı. Şerefelerdeki ışıklar daha parlak. Camilerin içi pırıl pırıl. Fakat bir nesil var ki örf ve âdetleri ile âdeta bir medeniyet olan Direklerarası'nın ramazan gecelerinde bezenen o kubbesini arıyor. Kubbede hoş bir seda kaldı.

HAYAT HERGÜN YENİDEN BAŞLAR

YAZAN: BESSIE BREUER — ÇEVİREN: AYKUT GÖRKEY

ALMA bu arada mütemadiyen anlatmış, Joan'un duyamadığı şeyler söylemişti. Genç kadın dalgın nazarlarla arkadaşının yüzüne baktığı zaman aklından «zavallıcık» diye geçirdi, «benim için ne kadar çok üzülüyor.»

Sonra Alma'nın:

— Bana kalırsa evlenmenizden başka çare yok, dediğini duydu. Şayet anlaşamıyacak olursanız ayrılırsınız.

Alma bazı şeyleri ne kadar kolay zannediyordu. Joan'un içindekileri bilmesine imkân yoktu. Zavallı Joan her zaman başkalarının arzularına göre hareket etmek mecburiyetinde kalmış, kendisinden daima bir şeyler beklenmişti. Şimdi de Enzo'nun hakiki hislerini bilmeden onunla âdeta mecburi bir izdivaç yapması isteniyordu. «Şayet anlaşamıyacak olursanız ayrılırsınız...» Bu kadar mı basitti bu iş?

Joan acı bir tebessümle:

— Öyle ya, diye mırıldandı. Nasılsa her yeni gün, başka bir hayatın başlangıcıdır değil mi? Senden rica ediyorum Alma, beni bu kadar hırpalama. Bazı şeyleri bilmene imkân yok. Bu şekilde evlenemem Enzo ile.

— Çok romantik bir düşünce değil mi bu Jo?

— Hiç alâkası yok. Enzo'yu sevip sevmediğimin bile farkında değilim. Her halde tek çıkar yol ölmek...

— Senin bir ruhiyatçıya görünmen lâzım. Saçma şeyler düşünüyorsun.

— Belki de... Ama şimdi değil. Önce filmi tamamlamam lâzım. Emin ol kendimi iyi hissediyorum Alma. Endişe edecek bir şey yok. Söylediklerime aldırış etme sen.

— Yani deminden beri boşuna mı konuştuğumu söylemek istiyorsun? Enzo ile evlenecek misin?

— Enzo onun karısı olmamı istemedi ki...

— Şu halde bunu sen istiyeceksin.

Joan irkildi. Gözlerini iri iri açarak, dudaklarının arasından çok hafif bir sesle:

— Asla, diye mırıldandı, asla.

— Jo, bu mânasız gururunla kendi felâketini hazırladığının farkında değil misin? Neden yalnız kendini düşünüyorsun? Halbuki üç kişinin istikbali bahis mevzuu.

— Hangi üç kişinin?

— Sen, Enzo ve çocuğunuz.

Joan boş nazarlarla arkadaşına baktı. Alma ayağa kalkarak:

— Daha makul düşünürsen bana hak vereceksin, dedi. Emin ol, çok üzülüyorum. Başına gelenlerden kendimi mesul tutuyorum. Keşke seni sinema artisti olmaya ikna etmeseydim. Eğer ben seni tanımayıp da sinema muhitine sokmasaydım şimdi mesut bir ev kadını ve iyi bir anne olacaktın. Şirin evinde kocanla, çocuğunla rahat bir ömür sürecektin.

Joan gülmeye çalıştı:

— Sen de benim tesadüfen artist olduğumu düşünüyorsun değil mi?

— Mânasız şeyler söyleme. Bununla ne alâkası var? İtalya'dasın, sevdiğin adamdan çocuğun olacak. Mühim olan budur. Aklını başına topla da karar ver.

— Beni anlamıyorsun Alma. Gülünç olmak istemiyorum.

— Neden gülünç olacaksın? Asıl evlenmezsen hayatın mahvolur.

— Ben o kanaatte değilim. Benim durumumdaki kaç kadın çocuğunu dünyaya getirmiştir. Hem de evlenmeden. Bir kere evlenmekle ne kadar büyük bir hata işlediğimi çok iyi biliyorsun. Aynı hataya bir kere daha düşmek istemem.

— Sen adamakıllı saçmalamaya başladın. Enzo çocuğunun babası değil mi? Kendin için değil, çocuğun için evlenmelisin.

Joan dalgın bir şekilde:

— Enzo'yu çocuğumun babası olarak hiç düşünmemiştim, diye söylendi. Eğer Amerikalı olsaydı... Yahut benimle beraber Hollywood'a gelseydi değişirdi. O zaman bilirdim ki...

— Neyi bilirdin? Amerika'da daha kuvvetli olacağını mı söylemek istiyorsun?

Joan cevap vermedi. Dalgın nazarlarını odanın duvarlarında bir müddet dolaştırdıktan sonra:

— Hayır hayır yapamam Alma, dedi, beni istemeyen bir erkekle evlenemem!

Alma çaresiz bir şekilde başını önüne eğdi. Üzgün bir sesle:

— Benim yapabileceğim fazla bir şey yok, diye mırıldandı. Nasıl istersen o şekilde hareket et. Şansın açık olsun.

■

Joan nasıl hareket etmesi gerektiğini uzun zaman bilememişti. Bazan Enzo ile konuşmak istiyorsa da, ancak çalışma esnasında iki sahne arasındaki istirahat anından istifade ile yalnız kalabildiklerinden konuşmak için lâzım olan cesareti hemen o anda bulamıyor, vazgeçiyordu. Film de tamamlanmak üzereydi. Ancak iki günlük bir çalışmaları kalmıştı.

Kendisiyle daimî bir mücadele halinde olan Joan kararsızlık içinde kıvranıp duruyor, sadece küçük kulübe odasına kapanıp sessiz hıçkırıklarla ağlamayı ve gözyaşlarını başkalarından saklamayı becerebiliyordu.

Filmin son sahnesi de çekildikten sonra trup Roma'ya dönmek üzere hazırlıklara başladı. Bu durum Joan için çok daha kararsız ve endişeli bir devreye girmek demekti. Enzo kendisini Roma'ya, bir kere daha gitmiş olduğu evine götürmek istiyordu. Acaba gitmeli miydi? Nereye doğru bir sürükleniş olurdu bu?

Joan, Enzo'ya hiçbir şey soramıyordu. Zaten Enzo da son zamanlarda hiç konuşmaz olmuştu. Birbirlerine sadece uzun uzun ve çok defa dalgın bir şekilde bakıyorlardı. Genç kadın bir erkekle bir kadın arasında bu kadar garip bir konuşma cimriliği olabileceğini hayalinden bile geçirmezdi.

Joan nihayet kararını verdi. Roma'da bir otel odasında kalacaktı. En iyisi buydu. Bu niyetinden bahsettiği zaman Enzo gözlerinin içine âdeta hayretle bakmış, Federico hiç ses çıkarmadan başını önüne eğmiş, diğerleri susmuşlardı.

Joan'u en ziyade şaşırtan şeylerden biri de Roma'ya döndükten sonra Enzo ile olan münasebetinin ilk zamanlardaki gibi normale avdet etmesiydi. Gerçi fazlasını hiçbir zaman düşünmemişti ama, Enzo'nun aklından geçenleri bilememek korkunç bir huzursuzluk veriyordu Joan'a.

Umumiyetle sabahları karşılaşıp Via Veneto'daki kahvehanelerden birinde beraber kahvaltı ediyorlar, bazı günler öğle yemeklerinde buluşuyorlardı. Federico ortalıkta görünmez olmuştu. Enzo'nun ifadesine göre filmin montajı ile bizzat meşguldü. Çevirdiği filmin her bakımdan mükemmel olmasını istiyordu.

Joan ile Enzo buluştukları zaman film hakkında da konuşuyorlardı. Enzo, aralarında hiçbir şey olmıyan iki arkadaşın münasebetlerine benzer bir rahatlık ve durgunluk içindeydi. Joan'a, genç kadını pek de ilgilendirmiyecek şeylerden bahsetmeyi tercih ediyordu.

Joan onun bu garip haline üzülmiyecekti ama, karnında günden güne fazlalaşan bir şişkinlik vardı. Bunu herkesten ne kadar müddet saklıyabilirdi? Belki iki, üç hafta daha... Eğer Federico montajı bitirmiş olup da artık çekilecek bir tek sahne bile kalmadığını söyleseydi Joan ilk vasıtayla Amerika'ya hareket edecekti. Halbuki daha bir müddet beklemeye mecburdu. Allahtan ki havalar gayet güzel gidiyordu, Roma güneşinde ısınarak aydınlık caddelerde dolaşmak, kaldırım kahvehanelerinde oturmak, yaşıyan bir insan, yalnızlık hisseden bir kadın için herşeye rağmen güzel şeydi.

Nihayet bir sabah Enzo telefon ederek Joan'a filmin montaj işinin tamamlandığını, Federico'nun akşam hususi bir davette filmi göstereceğini söyledi. Bu haber Joan'un ıstıraptan kavrulan yüreğine soğuk su damlacıkları gibi serpilmişti.

Enzo'nun haber verdiğine göre salonda Joan'dan ve Federico'nun çok yakın birkaç meslek arkadaşından başka kimse bulunmıyacaktı. Enzo:

— Ben daha sonra, annemle beraber geleceğim, demişti.

Joan telefonu kapattığı zaman elleri titriyordu. Acaba Enzo'ya hakikati söylememekle hata mı ediyordu? Onu karşısına alıp konuşması mı lâzımdı? Ya Enzo da aynı şeyleri düşündüğü halde cesaret edemiyorsa? Fakat buna imkân yoktu. Enzo o kadar rahat ve tabiî görünüyordu ki, Joan'la ilk zamanlarda peydahladığı yakınlığın durulmuş olmasına belki de için için sevinmekteydi. Nasılsa istediğini elde etmemiş miydi?

Genç kadın bunları düşündüğü zaman çıldıracak gibi oluyordu. Hayatı boyunca çekeceği bir azap, daha başlangıcında onu bu kadar yıpratırsa zaman ilerledikçe kimbilir ne hale gelecekti.

Kendisini New York sokaklarında, kucağında küçük bir çocukla, beş parasız, aç ve sefil görür gibi oluyor, daha ötesini düşünemiyor, korku ile ürperiyordu.

(Devamı gelecek sayıda)

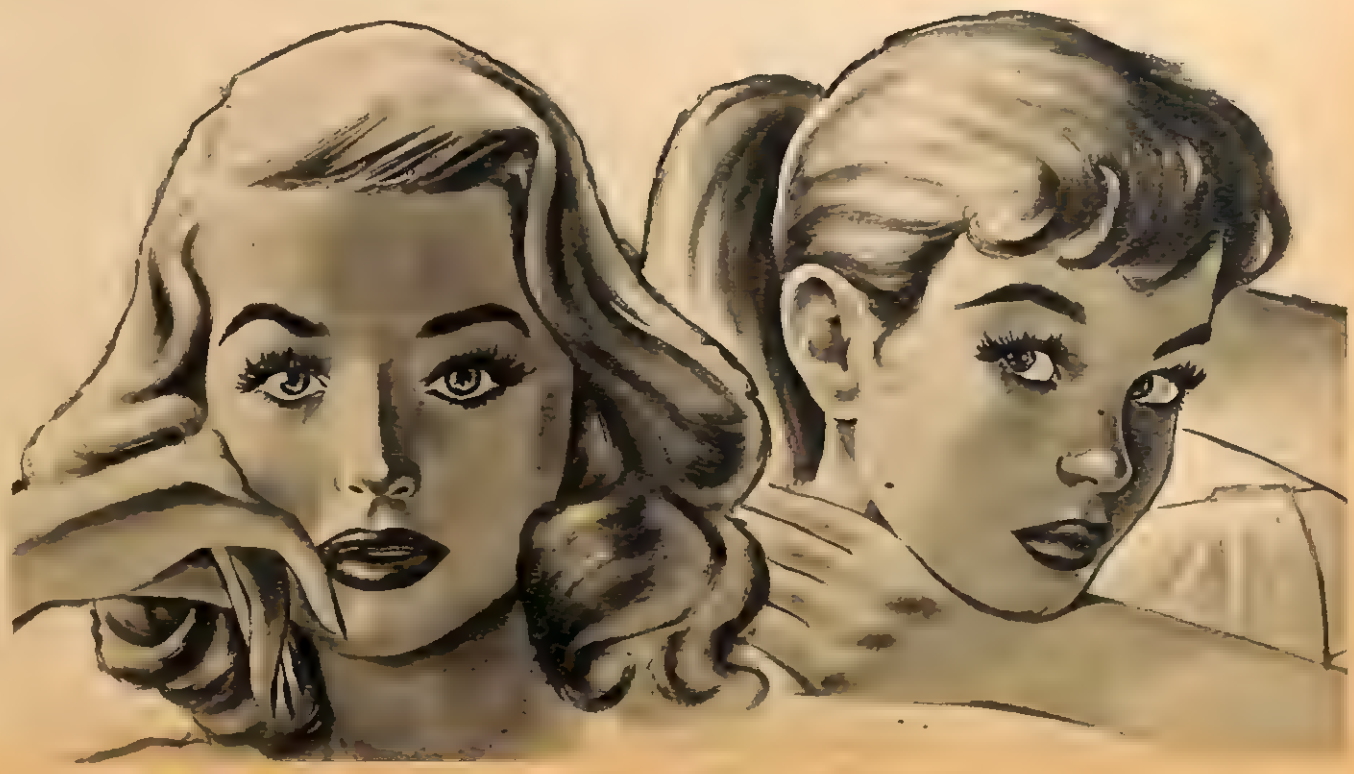

Christian Dior

Christian DİOR'un 1959 koleksiyonu sade, genç, tabiî ve rahattır. Göğüs ve bel yerinde. Bilhassa, tayyörden gece elbiselerine kadar bütün kıyafetlerde plise kullanılmış. Tayyörlerde plise etekler, gece elbiselerinde plis tül, organza ve şifon tuvaletler ve en güzeli yaz için boydan boya dar plise emprime ve ince kumaşlardan yapılmış elbiseler. Hattâ bunlarda pliler omuzdan bele doğru daralmakta ve belden eteğe doğru tekrar genişlemektedir.

Koyu gri yünlüden bir öğleden sonra elbisesi. Döpiyes biçimindedir. Geniş ve yayık dekolte, «modestî» ismi verilen içerden dikilmiş ayrı bir parça ile nispeten kapanmıştır. Lâcivert, gri ve siyah yünlü kumaşlardan yapılan bu biçim elbiselerin bazılarında yaka bele kadar sivri olarak inmektedir.

Bu tuvalet de döpiyes biçiminde yapılmıştır. Eteğin sol tarafından gelen bir kıvrım, göğsün altında aynı kumaştan iri bir gül ile tutturulmuştur. Dior'un koleksiyonunda yer alan bu tip elbiseler daha ziyade çok ince saten, krep veya şantungdan yapılmıştır. Elbise vücuda serbesti verecek şekildedir.

PARİSTEN YENİ SAÇ MODELLERİ

Paris'in tanınmış kuvaförü Charles of the Ritz'in «Su Parisi» isimli bir saç modeli.

Aynı derecede tanınmış Gabriel Garland'ın Paris'teki Saine nehrinden mülhem bir baş şekli.

Gabriel Garland'ın «Parisli Kız» isimli baş şekli. Çok kısa kesilmiş, daha ziyade genç kızlar için karmakarışık bir baş.

Carita'nın bir kreasyonu. Düzgün taranan saçlar alnı açık bırakarak şakaklarda arkaya kıvrılıyor.

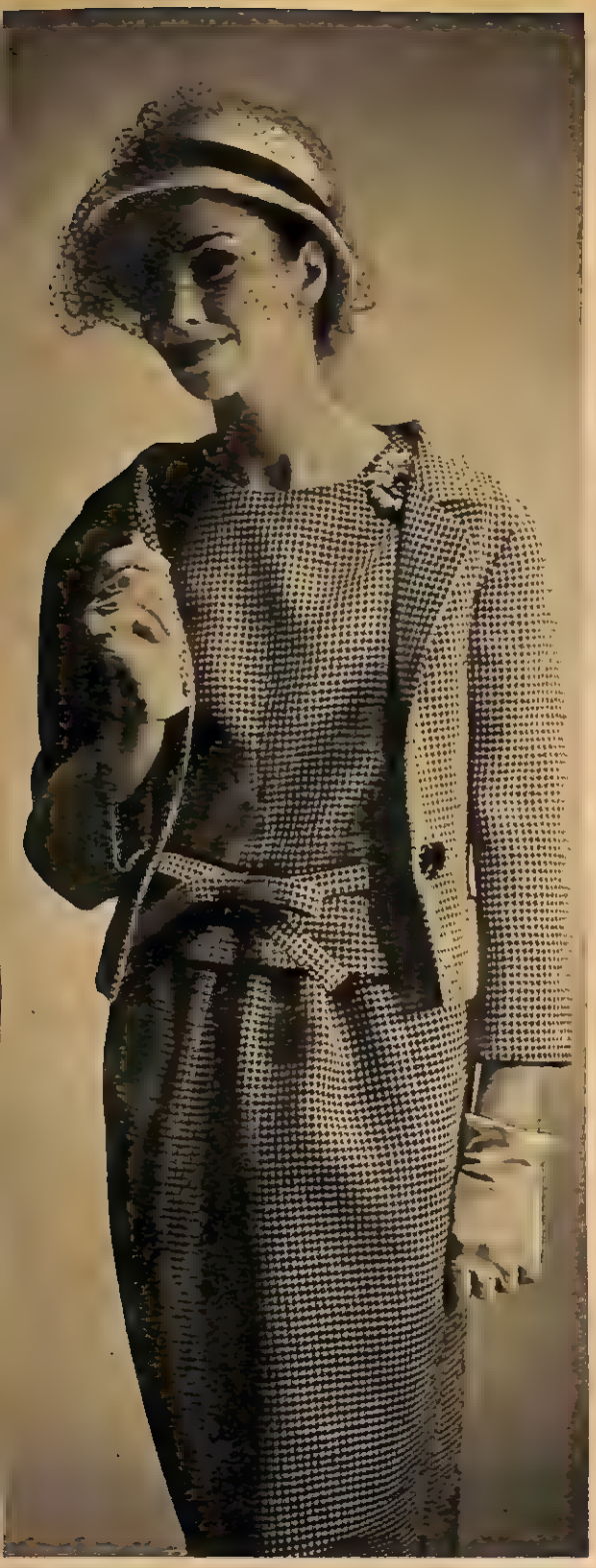

Siyah - beyaz pye dö pul yünlüden çok güzel bir tayyör. Hafif oyuk yuvarlak yakalı kolsuz bir elbise ve erkek biçimi kısa klâsik bir ceketten müteşekkildir. Ceket tek düğme ile iliklenmektedir.

Lâcivert yünlüden elbise ve ceket. Elbisenin dekoltesi kare olup kolsuzdur. Ceket geniş bir deri kemerle bağlanmaktadır. Bu takım, etek ve ceket olarak dikilip içine dekolteyi süsleyecek şifon bluz giyilebilir.

Charles of the Ritz'in başka bir baş şekli. Saçlar sadece yukarıda kabartılmakta ve diğer kısımları düzgün taranarak şakaklarda arkaya kıvrılmaktadır.

Gabriel Garland'ın başka bir saç modeli. Saçlar üç kat şeklinde kesilip arkaya doğru taranarak güzel bir kompozisyon meydana getirilmiştir.

KİTAPLARIN PARLATILMASI

Kütüphanenizdeki deri ciltli kitapların parlak olması için üzerlerine döşeme cilâsı sürünüz.

GÜZEL YUVA

Tavanı basık, yan duvarları eğri olan yerleri dahi resimde görüldüğü gibi dekore edip, şirin bir köşe olarak kullanmanız daima mümkündür.

Günün her saatinde ışık alan ideal bir oturma köşesi. Son derece iddiasız olan bu kanapeler yazın taraçaya çıkarılıp orada kullanılabilmektedir.

BİR GALATASARAYLININ HATIRALARI

YAZAN : SUAT ARAY

12

"Mektepte isyan varmış, muavinin hayatını korumağa geldik...„

GALATASARAY Sultanisinin tarihinde bir (Bayrak hâdisesi) vardır ve meşhurdur. Hâdisenin tam içinde ve ortasında yaşamış bir talebe sıfatiyle bu hâdisenin safahatını çok iyi bilirim:

Refet Paşa'nın İstanbul'a gelişinden bir müddet sonra kurtarılan Edirne'ye gidecek heyete Galatasaray Sultanisi'nden de bir grup katılacaktı. Heyete dahil her teşekkül Edirne'ye bir hediye götürüyordu. Biz de Refet Paşa'nın istikbal merasimi vesilesiyle diktirdiğimiz atlas bayrağı hediye olarak Edirne'ye götürmiye karar verdik.

Bayrağı son sınıfla ondan evvelki sınıfın götürmesi lâzımdı. Fakat bir sınıf daha aşağıdaki talebeler — her nedense — heyette kendilerinin ekseriyette olmasını istediler. Arada ihtilâf çıktı. İhtilâf hâd bir devreye varmadan hareket günü geldi çattı. Edirne'ye bir cuma sabahı hareket edilecekti. Gidecek olanlar evlerimizden perşembe akşamı gelerek mektepte toplandık. Tam bu sırada, yani harekete 10 - 12 saat kala, müdüriyet namına muavin olan zat heyette değişiklik yapıldığını ve müdüriyetin son sınıflardan pek az kişi alarak daha ziyade diğer sınıflardan talebenin gitmesini tensip eylediğini bize tebliğ etti. Müdüriyetin bir zaman sinen tüyleri yine kabarmıştı. Zaten kerhen gösterdiği tatlılık havasını, Refet Paşanın mektebi ziyaretinden sonra düzelen kuvve-i mâneviyesi ile, idameye lüzum görmüyordu. Bunun için talebe arasında bir ikilik yaratmak, daha doğrusu mektebin temsili vazifesini, müdüriyetle aralarındaki mesafe kısalmış olan küçük sınıflara gördürmek istiyordu. Biz bunu anlamıştık. O akşam müdüriyete — yani muavine — dayattık, bayrağı istedik. Vermedi. Müdür bu mukadder vaziyeti evvelden hissetmiş olacak ki mektepten çıkıp gitmişti. Bütün gürültü, zavallı ve âciz muavinin başına patlıyordu. Muavin bizim patırdımızdan korkmuş, Galatasaray karakoluna telefon etmiş. Polisler geldiler:

— Mektepte isyan varmış, muavinin hayatını korumıya geldik... dediler.

Kendilerine durumu anlattık. Komiser muavini:

— Burada bizim yapacağımız bir iş yok, dedi ve çıktı gitti.

Biz yine bayrağı istiyorduk. Fakat ortalıkta yoktu. Bulunması mümkün olan her yeri aradık. Bayrak bulunamadı. Mecburen yatakhaneye çıktık, fakat ertesi sabah bayrağı bir başka grupun götürmemesi için de erkenden mektep kapısına indik, bekledik. Mektepten başka bir heyet çıkmadığına, tren saati de geçtiğine göre artık dağılabilirdik. Günlerden de cuma olduğu için, evlerimize döndük.

Akşam mektebe geldik. Mektepte cuma akşamları pek fazla talebe bulunmazdı. Çünkü leylî talebenin bir kısmı iki geceyi evde geçirir, pazartesi sabahı mektebe gelirdi. O gece de mektebin tenha gecelerinden biri idi. Mütalâahaneye kapıdan bir muidin başı uzandı:

— Hemen konferans salonuna gideceksiniz.

Hayretler içinde konferans salonunda toplandık. Ne olacak diye beklerken salonun kapısından Refet Paşa göründü. Bu, Paşa'nın salona ikinci gelişiydi. Fakat ikisi arasında ne büyük fark vardı. Bu sefer paşanın gözlerinden ateşler fışkırıyordu. Keskin, sivri bıyıkları âdeta oynuyordu. Doğru salonun ortasına geldi. Hepimiz ayağa kalktık. Bizi oturttu ve ateşin bir hitabeye başladı. Millî Mücadelenin gayesinden, memlekette artık her tarafta sulh ve sükûnun teessüs etmesi lüzumundan ve buna mugayir herhangi bir harekete katiyen müsaade edilmiyeceğinden, talebenin sadece dersleriyle uğraşması lâzımgeldiğinden bahsetti ve sonunda:

— Bir şey söylemek istiyen var mı? diye sordu.

Bizim sınıftan şişman Hakkı, pervasız edasiyle kalktı. Talebenin dersinden başka bir şey düşünmediğinden, fakat mektep idaresinin talebeyi ezdiğinden ve talebe arasında ikilik çıkarmak istediğinden bahsetti.

Paşanın gözlerinde ateşler yıldırım oldu sanki, hiddetten kıpkırmızı kesilmiş bir halde kulağımda hâla çınlıyan şu cümleyi söyledi:

— Mektebin idare-i hazırasından memnun olmıyanlar mektebi şimdi terkedebilirler.

Ortalıkta çıt yoktu. Herkes susuyordu. Paşa biraz bekledi. Sonra sert adımlarla salondan çıktı.

Yanımdaki arkadaşıma:

— Galiba mektebin idare-i hazırasından Paşa memnun değil ki salonu evvelâ o terketti... dedim.

Hepimiz sınıflarımıza döndük ve bunun mânasını tahlile çalıştık. Hepimiz, hislerimize tercüman olan Hakkı'yı tebrik ediyor; aynı zamanda ne yapacağımızı kararlaştırmıya uğraşıyorduk. Arkadaşlardan birçoğu o akşam yoktu. Ertesi günü bekledik. Sabahleyin diğer arkadaşlara vaziyeti anlattık. Karar vermiştik. Tanıdığımız bazı zevata mektebin durumunu, çektiğimiz ıstırapları ve nihayet bayrak hâdisesinde bize oynanan oyunu, hepsini anlatacaktık ve hakiki vaziyetin Paşa'ya aksettirilmesine çalışacaktık.

Fakat buna hacet kalmadı. Hâdisat süratle inkişaf etmişti. Öğle yemeğinden sonra yedi arkadaşı müdüriyete çağırdılar. Bunlar: 77 Saffet (Kuzey Batı Anadolu Enerji Şirketi muhasebe müdürü), 673 Seyfi (Güreş Federasyonu Reisi), 369 Şişman Hakkı (Bandırma tüccarlarından), 255 Osman Müeyyet (Osman Binzet ihracatçı tüccarlardan), 318 Suat Hayri (Vaşington Sefiri), 296 Bedreddin Muhtar (Gazi Osman Paşa'nın oğlu) ve 9 Suat Süleyman (Yazının muharriri). Yani beş kişi son sınıftan, iki kişi de sondan evvelki sınıftan.

Kadro, zannediyorum, tam böyle idi. Belki Suat Hayri'nin yerinde Vildan Âşir vardı. Orada tereddüdüm var. Müdüriyetin küçük odasına bizi soktular

Merakla bekleşirken kapı açıldı ve içeriye o zamanın İstanbul valisi olan süvari miralayı Esat Bey girdi (Esat Paşa). Kendisini selâmladık. Esat Bey evvelâ bize baktı. Bir daha baktı ve söze başlamadan hepimizi süzdü, sonra aynen:

— Çocuklar, ben aşağı yukarı hepinizi ya şahsen veya aileleriniz vasıtasiyle tanıyorum. Siz bana anlatılanları yapacak kimselere benzemiyorsunuz. Anlatın bakayım bana, mesele nedir? dedi.

Talih, tesadüf ve bigünahlığımız en son dakikada imdada yetişmişti. Esat Beye hepimiz ayrı ayrı içimizdekileri döktük. Mektep idaresinin yaptıklarını, iane toplamadan dolayı iki kişinin kovulmıya teşebbüs hâdisesini, Paşa'nın karşılanmasına müdüriyetin cesaret edememesini, bayrak hâdisesini, hulâsa her şeyi anlattık. Paşa dinledi dinledi ve nihayet bize:

— Haydi çocuklar, sınıflarınıza gidin, derslerinizden başka bir şey düşünmeyin.

Dedi ve bizim arkamızdan hemen ve — bu çok mühimdi — müdüriyete uğramadan, müdürle temas dahi etmeden çıktı gitti. Biz rahatlamıştık. Fakat rahatı kaçanlar vardı.

Bizden haber almak için sondajlar başladı. Esat Beyle ne konuşmuştuk? Neler anlatmıştık? Biz gayet kısa cevaplar veriyor ve tafsilâttan kaçınıyorduk.

Birkaç gün sonra öğrendik ki Esat Bey bizi mektepte tevkif etmek ve her birimizi bir cepheye göndermek üzere tertibat alarak mektebe gelmiş. Kapıda askeri bir kamyon bizi bekliyormuş. Fakat Paşanın üzerinde yaptığımız tesir ve kendisinin bizlere olan âşinalığı bizi, belki de ömrümüz boyunca seyyiesini çekebileceğimiz büyük bir vartadan kurtarmış. Bayrak hâdisesi Paşa'ya (talebe mektepte isyan çıkarıyor, müdüriyeti tehdit ediyor, müdüriyet hayatını teminat altına almak için polisin himayesini istemiye mecbur kalıyor) gibi telâş uyandıran yalanlar şeklinde aksettirilmiş.

Paşa bir gece evvel mektebe onun için gelmiş, Şişman Hakkı'nın mertçe, açıkça derdimizi anlatma teşebbüsü zaten kulağı dolmuş olan Paşayı işbaa getirmiş ve bizi teb'it kararı verilmiş.

Biz vartayı atlattıktan kısa bir müddet sonra varta atlatmak sırası müdüriyete gelmişti. Fakat müdüriyet vartayı atlatamadı Galatasaray'ın 10 seneden fazla ömürlü o azametli ve bir tâbirle despot müdürü Arif Salih Beyle muavini Nedim Mazhar Beyler istifa ettirildiler.

(Devamı gelecek sayıda)

Refet Paşa'yı keşşaflarla karşılamağa giden Mektebi Sultani talebesi. Resimde meşhur hâdiseye sebep olan bayrak ve Faik Hoca (sağda) görülüyor.

Refet Paşa'nın karargâhı olan Divanyolu'ndaki Şark Mahfilinin önünde Mektebi Sultani talebesi Paşa'ya büyük tezahürat yapıyor ve onu alkışlıyor.

GUY DE MAUPASSANT'IN BİR HİKÂYESİ

ÇEVİREN: PERİHAN BOZKURT

KOMPARTIMAN Cannes'dan itibaren dolmuştu. Artık herkes biribirini tanıyor, gevezelik ediyordu. Tarascon'u geçerken içlerinden biri:

— İşte cinayetin işlendiği yer, dedi.

Bunun üzerine, iki senedir buradan geçen her yolcuyu alâkadar eden bu esrarengiz vakadan bahsetmeğe başladılar. Derken seyahatlerde başa gelen korkunç maceralar, delilerle, şüpheli şahıslarla bir arada geçirilen saatler anlatılmıya başlandı. Sıra, kışları güneyde geçiren bir doktora geldi:

— Benim, dedi, şahsen başımdan böyle bir macera geçmiş değil, ama hastalarımdan bir kadın vardı, dünyanın en garip, aynı zamanda en esrarengiz ve acı macerası onun başına gelmiş. Bakın anlatayım:

Bu hastam Rus'tu. Kontes Marie Baranow. Şahane güzellikte bir kadın. Rus kadınlarının çekme burunları, narin dudakları, renginin tâyini mümkün olmıyan biribirine yakın gözleri, soğuk ve biraz da sert cazibeleriyle ne kadar güzel olduklarını bilirsiniz. Neyse mevzua gelelim: Doktoru, ciğerlerinde hastalık bulup Güney Fransa'ya gitmesi için senelerce ısrar etmesine rağmen o Petersburg'da kalmakta inat edermiş. Nihayet geçen sonbahar durumun vahamet kesbettiğini gören hekim, kocasına ihtar edince adam karısını zorla Menton'a göndermiş. Trende kompartımanında tek başına, uşakları da başka bir kompartımandalarmış. Pencere önüne oturup, oldukça kederli, geçtikleri köyleri, kırları seyrediyormuş. Çocukları ve yakın akrabası olmadığından kendini hayatta yalnız, terkedilmiş hissedermiş. Öyle ya kocası demek artık kendisini sevmiyor, onu sanki hasta bir hizmetçiyi savar gibi, yalnız başına dünyanın öbür ucuna gönderip, beraber gitmiyor. Uşağı İvan her istasyonda gelip hanımına bir arzusu olup olmadığını sorarmış. Bu, hanımı uğruna canını vermekten çekinmiyen, eski sadık bir uşak.

Gece olmuş. Tren aynı süratle yoluna devam etmekte. Kadıncağız âsabının bozukluğundan bir türlü uyuyamaz. Birden aklına kocasının son dakikada verdiği parayı, Fransız altınlarını, saymak gelmiş. Küçük çantasını açıp, pırıl pırıl altınları kucağına boşaltmış. Ama o anda yüzüne soğuk bir hava çarpınca, şaşkın, başını kaldırmış. Ne görsün? Kompartıman kapısı açılıyor. Hemen şalını kucağına, dizlerinin üzerine örtüp beklemiş. Birkaç saniye sonra başı açık, eli yaralı bir adam nefes nefese dalmış içeriye, kapıyı kapatıp oturmuş. Işıl ışıl parlıyan gözleriyle bir müddet kadına bakıp sonra bir mendille kan akan elini sarmış.

Kadıncağız korkudan bayılacak haldeymiş. Bu adamın, muhakkak parasını sayarken görüp, kendisini öldürmeğe ve parayı da çalmağa geldiğini düşünmüş. O ise hep nefes nefese, saçları karmakarışık, şüphesiz üzerine atlamağa hazır bir halde, kadını süzermiş. Bir an sonra birden:

— Madam, benden korkmayın! deyince kadıncağız hiç sesini çıkaramamış. O zaman adam yine:

— Korkmayın size bir fenalığım dokunmaz. Hem bir câni falan da değilim, diye tekrarlamış.

Kontes hep susuyormuş, fakat yaptığı âni bir hareketle kucağındaki paralar yere saçılmaz mı?...

Adam şaşkın, bu para seline bakakalmış, sonra da hemen eğilip toplamağa başlamış. Marie telâşla kalkıp bütün gayretiyle yere atılmış, sonra da yardım çağırmak için kapıya koşmuş. Ama adam onun maksadını anlayınca uzanıp kucaklıyarak zorla oturtmuş ve bu sefer ellerini tutarak:

— Beni dinleyin Madam ne olur, demiş. İnanın bana, bir fenalık yapacak değilim. Bakın göreceksiniz, paranızı da tamamen toplayıp size vereceğim. Ama siz eğer bana hududu geçerken, biraz olsun, yardım etmezseniz mahvolurum; öldüm demektir. Size daha fazla bir şey anlatmam imkânsız. Bir saat sonra son Rus istasyonundayız. Bir saat yirmi dakika sonra da İmparatorluk sınırlarını aşmış olacağız. Sizi temin ederim, ne bir kimseyi öldürdüm, ne hırsızlık ettim, ne de şerefime leke sürecek herhangi bir harekette bulundum. Yemin edebilirim bunun için size. Daha fazla bir şey söyliyemem, mazur görün!

Sonra diz çöküp, kanapelerin altından, yuvarlananları arıyarak, bütün altınları toplayıp küçük deri çantaya doldurmuş ve bir şey demeden sahibine verip kompartımanın öteki köşesine oturmuş. Kontes korkudan hâlâ bitkin bir halde susuyor, öylece duruyormuş ama yavaş yavaş açılmıya da başlamış. Ötekine gelince, gözlerini yere dikmiş, sanki ölü gibi solgun, hareketsiz otururmuş. Aşağı yukarı otuz yaşlarında, her haliyle efendi, son derece güzel bir adammış.

Neyse, tren karanlıkta düdük çala çala, yavaşlıya hızlana yoluna devam eder. Nihayet iyice yavaşlar ve durur. İvan emir almak üzere kapıda görünür. Kontes Marie son defa yabancı arkadaşına dikkatle bakar, sonra kararlı bir sesle:

— İvan, der, artık sana ihtiyacım yok. Kontun yanına döneceksin!

Uşak gözlerini koca koca açarak:

— Fakat... Madam... diye kekelerken, kadın:

— Hayır, sen benimle gelmiyeceksin! Fikrimi değiştirdim, senin Rusya'da kalmanı istiyorum. Haydi, işte geri döneceğin para. Yalnız şapkanla paltonu bana ver... der.

İhtiyar uşak başındakini ve sırtındakini çıkartıp verir, efendilerinin âni kaprislerine alışık olduğundan ses çıkarmaz, gözleri yaşlı, uzaklaşır.

Tren tekrar, hududa doğru, yola koyulunca Kontes Marie yol arkadaşına dönerek:

— Bu eşyalar sizin için Mösyö, der. Artık benim uşağım İvan sizsiniz. Yalnız size yaptığım bu şeye karşılık bir şartım var. Benimle hiçbir zaman konuşmıyacaksınız; ne teşekkür ve ne de başka herhangi bir şey için...

Yabancı hiç sesini çıkarmadan kabul eder. Bir müddet sonra tren durur. Üniformalı memurlar içeriye girer. Kontes kâğıtları gösterip bir köşede oturan meçhul adamı da işaret ederek:

— Bu da uşağım İvan, işte pasaportu! der.

Kontrol bitince tren yeniden hareket eder. Bütün gece müddetince her ikisi de karşılıklı, ama hiç konuşmadan otururlar. Sabah olup da bir Alman istasyonunda durdukları zaman sözde uşak, önce aşağıya iner, biraz sonra da kapıya gelip:

— Affedersiniz Madam, verdiğim sözü bozmağa mecburum, bir şey söyliyeceğim. Benim yüzümden uşaksız kaldığınıza göre onun yerini almalıyım. Bir arzunuz, istediğiniz bir şey var mı? diye sorunca kadın soğuk bir tavırla sadece:

— Hizmetçimi çağırıverin! diye cevap verir.

Neyse, nihayet bu şekilde bir yolculukla Menton'a vasıl olurlar.

Doktor bir an sustu, derin bir nefes aldıktan sonra tekrar anlatmağa başladı:

— Bir gün muavenehaneme genç bir adam gelerek Kontes Marie Baranow'un sıhhatini sordu. Ben, «Kontes çok hasta olduğu için Rusya'ya dönemiyecek» cevabını verdim. Adam ağlamağa başladı. Sonra da kalktı, sanki sarhoş gibi sendeliye sendeliye çıkıp gitti.

O akşam Kontese bir yabancının gelip sıhhatini sorduğunu söyledim. Heyecanlandı ve bana biraz evvel size anlattığım vakayı anlattı. «Kim olduğunu hâlâ bilmediğim bu genç şimdi beni bir gölge gibi takip ediyor. Ne zaman sokağa çıksam hep rastlıyorum; yüzüme mahzun mahzun bakıyor ama hâlâ bir tek kelime konuşmuyor» dedi. Sonra bir an düşünüp:

— Bakın isterseniz, bahse girerim şu anda penceremin altındadır... diye ilâve etti.

Kalktı, pencereye gidip perdeyi araladı, baktık, hakikaten bana sormağa gelen adam bir banka oturmuş, gözleri pencerede, öyle bakıyordu. Bizi farkedince, kalkıp uzaklaştı, başını bir kere bile döndürüp bakmadı.

Böylece şaşılacak ve o nisbette de acı bir hâdiseye, biribirlerinin kim olduğunu bilmiyen bu iki varlığın sessiz aşklarına şahit oluyordum.

Evet, bu adamcağız Kontesi muhakkak ki seviyordu. Hayatı kurtarılan bir hayvanın gösterdiği o candan sadakatle, körükörüne itaatle seviyordu. Her gün bana gelip nasıl olduğunu sorardı. Artık benden çekinmiyordu. Kontesin günden güne zayıflayıp solduğunu gördükçe oturup ağlardı. Kontes bir gün bana:

— Bu meçhul gençle ancak bir kere konuştuğum halde sanki onu en az yirmi senedir tanıyıp konuşuyor gibiyim... dedi.

Rasiaştıkları zaman Kontes onu ağırbaşlı fakat sevimli bir tebessümle selâmlardı. Bakardım da öleceğini bilip bekliyen bu kadıncağız o zamanlar mesut görünürdü. Evet, bu şekilde, böyle hürmet ve vefayla, uğrunda her şeye hazır bir fedakârlıkla, plâtonik bir aşkla sevilmekten ziyadesiyle memnun oluyordu. Buna rağmen, ilkten verdiği kararda inat edip, genci kabul etmekten, adını öğrenip onunla konuşmaktan çekiniyor, kaçınıyordu:

— Hayır, hayır! diyordu. Biribirimize daima yabancı kalalım daha iyi, yoksa aramızdaki bu bağlılık bozulur.

Delikanlıya gelince, o da kendine göre bir Don Kişot idi, zira yaklaşmak için hiçbir teşebbüste bulunmuyordu. Trende hiç konuşmıyacağına dair verdiği mânasız sözü sonuna kadar tutmak istiyordu. Kadın, çok halsiz olduğu anlarda, kalkıp pencereye, orada mı diye, bakmıya giderdi ve onu pencerenin altında görünce memnun, mütebessim ve sakin bir halde gelip yatağına uzanırdı.

Bir sabah saat on sıralarında öldü. Yanından ayrılıp sokağa çıkarken genç, perişan bir yüzle yanıma yaklaştı, meşum haberi almıştı.

— Ne olur, dedi. Son bir defa görmem mümkün değil mi? Sizinle beraber...

Kolundan tuttum, içeriye girdik. Yatağa yaklaştığı zaman soğumuş eli aldı, uzun uzun öptü, sonra da kalkıp bir şey söylemeden çıktı gitti. Sanki sevgilisiyle beraber onun da ruhu, yaşama kudreti gitmişti.

Yalnız *Ramazanda*

değil her zaman **TAMEK**

Bu gördüğünüz nefis çorba TAMEK Domates suyu ile hazırlanmıştır. Domates suyundan her gün bir bardak çocuklarınıza içirmeği de sakın ihmal etmeyiniz.

TAMEK'in Yeşil ve Marmara Tipi Zeytinleri, Hıyar ve Biber Turşuları ile bildiğiniz Lâhana Turşusundan kat kat nefis SAUER KRAUT'u İftar ve Sahur sofralarınızı zenginleştirir.

Bütün bu mamûllerden bol bol yiyebilirsiniz. Hususî formülü sayesinde kat'iyen sıhhate muzur değildir.

YEGÂNE KALİTE KONSERVE

TAMEK KONSERVELERİ

JET REKLÂM - GALİP

YILDIZINIZ DİYOR Kİ...

(20 MART'TAN 26 MART'A KADAR :) Önümüzdeki hafta muhitinizde cereyan edecek hâdiseleri merak ederseniz, her hafta doğduğunuz burcu bularak siz de kendi falınızı okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

Gayretleriniz boşa gitmiyeceğe benziyor. His hayatınız pek yakında düzene girecek. Şahsi otoritenizi kaybetmemelisiniz. Kısa bir seyahatle kendinize gelebilirsiniz. Sıhhi durumunuz gayet normal görülüyor.

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 20 MAYIS

Birisi sizi ziyadesiyle düşünüyor. Siz de kendisine gereken önemi vermelisiniz. His hayatınız gittikçe düzenleniyor. Pek yakında maddi bakımdan ferahlıyabilirsiniz. Teşebbüs imkânlarını elden kaçırmayınız.

İKİZLER BURCU
21 MAYIS - 21 HAZİRAN

Meşgul olduğunuz mevzu pek yakında aktüel hale gelecektir. Çevrenizde olup bitenlerin farkına varmıyorsunuz. Belki günün birinde bunun zararını görürsünüz. Daha dikkatli ve daha atılgan olmalısınız.

YENGEÇ BURCU
22 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Hesapsız hareket etmeyiniz. Hafta ortasında iş hayatınızda bir muvaffakıyet kazanmanız muhtemel. Bu arada durumunuzda bir değişiklik olması da muhtemel. Sıhhatinizi ihmal etmemenizi tavsiye edebiliriz.

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 23 AĞUSTOS

Hareketlerinizdeki düzensizlik günlük işlerinizi aksatacak kadar önemli olabilir. Bunun bir an evvel çaresine bakınız. Bir müddetten beri üzerinde çalıştığınız mevzuda muvaffak olacaksınız. Sıhhatiniz iyi.

BAŞAK BURCU
24 AĞUSTOS - 23 EYLÜL

Umumi kültürünüzü arttırmaya gayret edin. Hiç olmazsa gazetelerden günlük olayları takibedin. Yakında katılacağınız bir toplantıda iyi vakit geçirebilir, monotonlaşan hayatınıza biraz neşe katabilirsiniz.

TERAZİ BURCU
24 EYLÜL - 23 EKİM

Hâdiseleri biraz da kendi oluruna bırakın. Bakalım nasıl bir değişme olacak. Daima üzerine düşülen bir mesele çoğu zaman aksi neticelerle sonuçlanıyor. Muhitinizde seviliyorsunuz. Sıhhatinize dikkat ediniz.

AKREP BURCU
24 EKİM - 22 KASIM

Etrafınızdakilere daha sempatik görünmeye çalışınız. Asabınız bozuk durumda ama bu pek yakında geçecektir. Kendi kanaatinizi başkalarının fikirleriyle birleştirmeyiniz. Sıhhi durumunuz dikkat, itina istiyor.

YAY BURCU
23 KASIM - 21 ARALIK

Hakkınızda bazı söylentiler yapılıyor. Bunlara ehemmiyet vermeyiniz. Şahsi bir mesele canınızı sıkabilir. Bir arkadaşınızın hazırlamakta olduğu sürprize siz de hazırlanmalısınız. Sıhhi durumunuz düzeliyor.

OĞLAK BURCU
22 ARALIK - 20 OCAK

Bazı garip inanışlarınız var ki bunların size faydadan çok zararları oluyor. Bu şekilde düşünüş tarzını derhal değiştirmelisiniz. Konuşulan her şeye ehemmiyet vermeyin. His hayatınız düzenlenmek üzere.

KOVA BURCU
21 OCAK - 18 ŞUBAT

His hayatınıza biraz canlılık katın. Bu da yarım elma gönül alma kabilinden küçük hediyelerle kabil olabilir. Zaman sizin lehinize dönen hâdiseleri destekliyor. Bundan mümkün olduğu kadar istifade ediniz.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Mesleğinizde daha faal olmaya çalışın. Arkadaşlarınız arasında seviliyorsunuz. Bunu devam ettirebilmeniz kendi menfaatleriniz için faydalıdır. Postacıyı özlemiş iseniz, önceden zeminini hazırlamanız lâzım.

GÖNÜL POSTASI

Sıvas'tan Bayan L. R. yazıyor:

«18 yaşındayım. Birçok tâliplerim var; fakat bunlardan biriyle dahi konuşup anlaşamıyorum, hattâ içlerinden biri var ki beni hakikaten sevdiğine inanıyorum. Fakat bir türlü bağlanamıyorum. Çok müşkül durumdayım.»

Mademki tâlipleriniz fazladır, çok müşkül durumda sayılmazsınız. Henüz müstakbel eşinizi seçmek için önünüzde haylı vakit de var. Anlaşabileceğiniz birini bulursanız kolayca bağlanabilirsiniz. Zorla bağlanmıya çalışmayınız.

—

Okuyucularımızdan Bayan F. L. yazıyor:

«Sevdiğim bir gencin en yakın ve samimî bir kız arkadaşımla ilgilendiğini, ona meyil verdiğini gözümle gördüm. Acaba ne yapmalıyım? Ondan vazgeçmeli miyim? Fakat buna imkân yok; çünkü çok seviyorum. Bana bir yardımda bulunabilir misiniz?»

Sevdiğiniz gencin eğer size meyli yoksa, başkasını seviyorsa ondan vazgeçmemekle ne elde edebilirsiniz? Yapabileceğimiz yardım, sizi sevecek birini bulunca kadar beklemeyi tavsiye etmekten ibarettir. Sizi sevmiyen biriyle hayatınızı birleştirmekte fayda görüyor musunuz?

—

Ankara'dan M. T. yazıyor:

«Üç seneden beri tüberküloz hastasıyım. İki sene evvel İstanbul'da tedavi görürken bir kızla tanıştım. Biribirimizi sevdik. Annesi evlenmemize razı oldu. Fakat ben hastalığım tamamen geçinceye kadar beklememizi söyledim. Beş aydır Ankara'da tedavi görüyorum. Bu müddet zarfında artık bu işi de katî karara bağlamak lâzımgeldiğine inanarak kendisine bir mektup yazdım. Henüz cevap alamadım. Müspet cevap verirse ne yapayım? Menfi cevap verirse ne yapayım?»

Menfi cevap verirse ondan vazgeçersiniz. Müspet cevap verirse, önce yaptığınız gibi evlenmek için hastalığınızın tamamen geçmesini beklemiye onu ikna ediniz.

—

Okuyucularımızdan Bay H. B.'ye:

Mektubunuzu okuduk. Durumunuz hakikaten acıklıdır. Siz biraz da 17 yaşında, yani henüz çocuk denecek bir yaşta evlendirilmiş olmanın cezasını çekiyorsunuz. İki çocuğunuz varken ve hasta olduğunuz halde karınız senelerden beri yanınıza gelmiyorsa böyle bir kadından aile şefkati beklemeniz beyhudedir. Çocuklarınızla beraber başınızın çaresine bakmanız en hayırlı yoldur. Size sağlık temenni ederiz.

—

Nazilli'den E. Ü. yazıyor:

«Ben eski aile dostlarımızdan birinin kiziyle konuşmaktayım. Onu fazlasiyle seviyorum. Onun da beni sevdiğini zannediyorum; fakat hislerimizi biribirimize açmıya cesaret edemiyoruz. İkimizin de yaşı küçük. O yakında ilkokul öğretmeni olacak. Benimse hayata atılmama çok zaman var. Onu ailesinin evlendirmekte acele etmelerinden korkuyorum. Ne yapayım?»

Sizin hayata atılmanıza çok zaman olduğuna göre evlenmenize de çok zaman var demektir. Arkadaşınıza karşı temiz hislerinizi muhafaza ederek bekleyiniz. Bu suretle hayat arkadaşı olarak seçmek istediğiniz kızı daha iyi tanıyacağınızdan karar vermeniz de kolaylaşacaktır.

—

Okuyucularımızdan Bayan Y. Y. yazıyor:

«19 yaşında, evde oturan bir genç kızım. Bundan 8, 9 ay önce ailem bir bekâr gençle tanıştı. Bu adam bize sık sık gelip gidiyor ve ben de kendisini seviyorum. Gizli bir yerde buluşmadığımız için onun da beni sevip sevmediğini bir türlü anlıyamadım. Halbuki ben bilmek istiyorum. Ne tavsiye edersiniz?»

Evvelâ aileniz bu düşüncenize ne diyor? Annenize gönlünüzü açarsanız delikanlının düşüncesini anlamakta size yardım edebilir. Ama herhalde bir müddet daha beklemelisiniz.

—

Mersin'den A. S. yazıyor:

«Benim birkaç kız arkadaşım var. Bunlardan biriyle evlenmem lâzım. Fakat bir tercih yapamıyorum. Çünkü âşık olmadım. Bunun için kalbime teşekkür borçluyum. Tercihi aileme bırakacağım. Bu fikrime siz ne dersiniz?»

Çok iyi. Mademki eşinizi siz seçemiyorsunuz, öyleyse bırakınız, aileniz seçsin. Âşık olmadığınıza göre onlar sizin için en iyisini daha iyi seçeceklerdir. «Nikâhta keramet vardır» sözü ekseriya doğru çıkar.

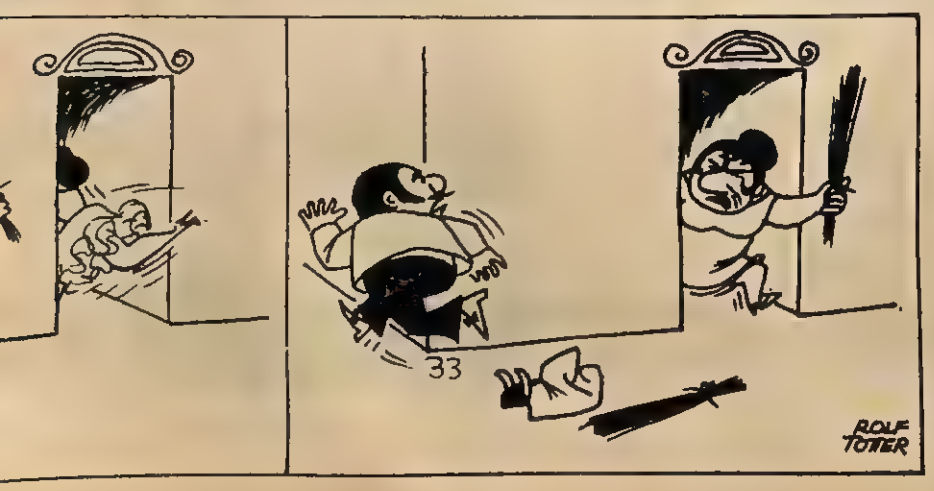

SOPHIA LOREN

Sihirli İtalyan sinema yıldızı diyor ki:

"Ben, **LÜKS** tuvalet sabununu kullanırım".

Mükemmel bir ten! İşte bir sinema yıldızının en kıymetli varlığı! Sinema yıldızlarından onda dokuzu da, günlük tuvaletleri için sâf ve lâtif olan LÜKS tuvalet sabununa güvenirler. Bol mikdardaki, kaymak gibi köpüğü, hakikî bir güzellik müstahzarıdır ve LÜKS tuvalet sabununun enfes kokusunu çok beğeneceksiniz. LÜKS tuvalet sabununun köpüğü ile cildinizi biraz ovuşturunuz. Bundan sonra, evvelâ sıcak su ile müteakiben soğuk su ile yıkayıp yumuşak bir havlu ile hafifçe kurulayınız.
Neticede, bir sinema yıldızınınki gibi taze ve çok güzel bir tene sahip olacaksınız.

Hollywood'un emektar Pantages Tiyatrosu 6 nisan gecesi tekrar canlılık dolu bir görünüşe bürünecek. Sinema dünyasının gözü, kulağı o gece Pantages'de olacaktır.

AMERİKAN Sinema Sanat ve İlimleri Akademisi tarafından yönetilen Oscar yarışmasının neticeleri 17 gün sonra ilân ediliyor. 6 nisan 1959 gecesi Amerikan sinema endüstrisi yine zorlu bir imtihan geçirecek. Geçtiğimiz yıl zarfında piyasaya çıkarılmış yüzlerce film arasından en başarılı olanı seçilecek; oyuncular, rejisörler, teknisyenler, hâsılı sinema endüstrisinin bütün kollarında çalışan sanatçılar titiz bir elemeye tâbi tutulacaklar. 6 nisan gecesinin favorileri kimler olabilir?... Sinema çevrelerinde günlerden beri çeşitli tahminler, enteresan kehanetler ortaya atılıyor. «En Başarılı Film» Oscar'ına en kuvvetli namzet, rejisör - prodüktör Stanley Kramer'in «*Serkeşler*» *(The Defiant Ones)* adlı eseri... 1958 Berlin Sinema Festivali'nde büyük ilgi toplamış olan ve New York'lu Film Tenkidcileri Birliği tarafından, geçen yılın en iyi filmi seçilen «Serkeşler» Amerika'nın en önemli toplumsal problemini inceliyor. Kramer'in eserinde ırk problemi ele alınmakta, zencilerle beyazlar arasında tefrik yapmanın mânasızlığı ve haksızlığı ortaya konmaktadır. Film aynı zamanda oyun bakımından da dikkati çekiyor. Başrolleri temsil eden Tony Curtis ve zenci oyuncu Sydney Poitier gayet ustaca kompozisyonlar ortaya koyuyorlar. «En Başarılı Aktör» Oscar'ına namzet beş aktör arasında Curtis ve Poitier de var.

«Serkeşler» ile birlikte «En Başarılı Film» armağanına namzet gösterilen dört kordele de, tiyatrodan adapte edilmiş ilgi çekici eserler. Muhakkak ki aralarında en çok yankı yapmış olanı Tennesse Williams'ın bir piyesinden alınan «*Kızgın Damdaki Kedi*» *(Cat On A Hot Tin Roof)* dir. Rejisör Richard Brooks'un bu yeni filmi oyun olarak da başarılı. Williams'ın hemen bütün piyeslerinde olduğu gibi, burada da cinsiyet meseleleri ortaya çıkarılmakta, seyirciyi sarsıcı bir hikâye nakledilmektedir. «Kızgın Damdaki Kedi»nin iki oyuncusu Elizabeth Taylor ve Paul Newman «Yılın En Başarılı Yıldızları» Oscar'ına namzet gösteriliyorlar. Kendisi ile birlikte, iki oyuncusu da Oscar'a namzet seçilen başka bir kordele «*Ayrı Masalar*» *(The Separate Tables)* dır. Bu film Terence Rattigan'ın ünlü bir piyesinden adapte edilmiştir. Hikâyesi İngiltere'de bir pansiyonda cereyan etmekte, kalabalık bir oyuncu kadrosu tarafından temsil edilmektedir. Filmin artistlerinden Deborrah Kerr ve David Niven, rollerindeki başarılarından dolayı Akademi Armağanı'na namzet gösteriliyorlar. Oscar gecesine ait tahminlerde bulunanlar «Serkeşler» ve «Kızgın Damdaki Kedi» kadar «Ayrı Masalar» a da şans veriyorlar. Yarışmayı yöneten Akademi üyeleri tarafından beş resmi namzet seçilmişse de 1958 yılının en iyi filminin bu üç eser arasından seçilebileceği sanılıyor.

Gelelim diğer iki kordeleye... Rejisör Vincente Minelli'nin «*Gigi*» si, ünlü Fransız yazarı Collette'in aynı isimdeki romanı üzerine kurulmuş bir müzikal. Bu renkli, şarkılı, danslı sinemaskop kordelenin başrollerini Leslie Caron, Louis Jourdan ve Maurice Chevalier temsil ediyorlar. «*Mame Hala*» *(Auntie Mame)* adını taşıyan öteki Oscar namzedi kordele ise Broadway'de büyük başarı kazanmış biyografik bir piyesin adaptasyonu. Piyesin başrolünü Broadway sahnelerinde canlandırmış olan Rosalind Russell, perdede de aynı ustalık ve rahatlıkla oynuyor. Bu kompozisyon jürinin de takdirinden kaçmamış ve Rosalind Russell «En Başarılı Aktris» Oscar'ına namzet gösterilmiştir.

Film yıldızları arasında dağıtılacak Oscar heykelcikleri için, aktrisler kategorisinde *Deborrah Kerr, Elizabeth Taylor, Rosalind Russell* ile birlikte *Susan Hayward* ve *Shirley McLaine*'in adından bahsediliyor. Shirley McLainne «Biri Koşarak Geldi» (Some Came Running) filmindeki rolü ile namzetler listesine girmiş. Susan Hayward ise «Yaşamak İstiyorum» (I Want To Live) adlı kordeledeki güç dramatik kompozisyonu ile Oscar yarışmasında iddia sahibi. Bu rol, geçenlerde New York'lu film tenkidcileri tarafından Hayward'ın «1958 in en başarılı aktrisi» seçilmesine sebep oldu. New York'lu tenkidcilerin «En başarılı aktör» seçtikleri *David Niven* de, yukarıda işaret edildiği gibi, Oscar'a namzet aktörler arasında yer alıyor. Aynı listede «İhtiyar Adam ve Deniz» (The Old Man and the Sea) filminin emektar aktörü *Spencer Tracy* de var. Tracy bu rolüyle Oscar'a namzet gösteriliyor. Hollywood'un ünlü Pantages Tiyatrosu 6 nisan 1959 gecesi, yalnız Amerika'nın değil, bütün filmcilik dünyasının dikkatini kendi üzerinde toplıyacak.

YAŞAMAK İSTİYOR — Susan Hayward «Yaşamak İstiyorum» da idam olmamak için çırpınan bir kadın rolündedir. Aktris bu rolüyle Oscar'a namzettir.

İHTİYAR ADAM — «İhtiyar Adam ve Deniz» filminin «İhtiyar Adam»ı, emektar Spencer Tracy'ye de Oscar yarışmasında şans verenler çok.

GECESİNE 17 GÜN KALDI..

SERKEŞLER — Stanley Kramer tarafından çevrilmiş olan bu kordele, Amerikanın en önemli toplumsal meselelerinden, ırk meselesini ele almakta ve zencilere yapılan haksızlığı belirtmeye çalışmaktadır. «Serkeşler» in iki oyuncusu Tony Curtis ve Sydney Poitier de, rollerindeki müstesna başarıları ile «En İyi Aktör» Oscar'ına namzet gösterilmişlerdir. Yabancı tenkidcilere göre, bilhassa zenci Poitier takdire değer. «Serkeşler» filmi Oscar yarışmasında da büyük iddia taşımaktadır.

GIGI — V. Minelli'nin bu yeni filmi, Colette'in «Gigi» adlı romanından adapte edilmiştir. L. Caron, L. Jourdan «Gigi» nin bir sahnesinde görülüyor.

KIZGIN DAM — Elizabeth Taylor ve Paul Newman «Kızgın Damdaki Kedi» deki başarılı rolleri ile Oscar armağanına namzet gösteriliyorlar. Ayrıca «Kızgın Damdaki Kedi» filminin kendisi de Oscar namzetlerinin arasına girmektedir.

İsimlerinizin Mânasını Biliyor musunuz ?

Münif +

«Yüksek, âlî, bülent» anlamına gelen Arapça bir sıfat ve erkek ismidir. Adaşlar arasında 18. asır başlarında şöhret kazanmış şairlerimizden Mustafa Münif, Osmanlı nâzır ve vezirlerinden olup ilme, fenne ve hukuka dair kıymetli eserler bırakmış bulunan Mehmet Tahir Münif Paşa ve kıymetli ressamlarımızdan Münif Fehim de bulunmaktadır.

Zîbâ +

«Süslü, güzel, yakışıklı» anlamına gelen Farsça kadın isimlerindendir. Kelime Fehmi Tokyay'ın rasttan bestelediği bir şarkıda da geçmektedir.

«Sagarde değil sâki-i zîbâda gözüm yok,
Gülşen ne demek, kubbe-i mînâda gözüm yok.»

Işın +

Öztürkçe kadın isimlerindendir. «Parıltı» mânasına gelir. Arapçadaki «Şua» kelimesinin karşılığıdır. Yeni neslin kızlarında kullanılmaktadır.

Cihan, Cihandar +

Kadın ve erkeklerde kullanılan müşterek isimlerdendir. Cihan, Arapçada «dünya, âlem» anlamına gelir. Öztürkçesi «acun» dur. Cihandar «cihanı tutan, cihana sahip» demektir. Adaşlar arasında Karakoyunlu devleti hükümdarlarından Muzaffereddin Cihan Şah ve Hindistan Türk - Mogol İmparatorlarından Şah-ı Cihan ve onun kızı, güzelliği ve faziletiyle meşhur Cihandar Begüm de bulunuyor.

Âkil, Âkile +

Kadın ve erkek isimleri arasında da bulunan bu kelimeler Arapçada «akıllı» anlamına gelir. Adaşlar arasında bulunan Âkil Muhtar Özden memleketimizin sayılı hekimlerinden biriydi. 36 yıl Tıp Fakültesinde hocalık yapmış, yüzden fazla travay meydana getirip muhtelif dillere tercüme etmiş ve yedi muhtelif memleketin tıp cemiyetlerinde üyelik yapmış, 1938 de Paris Tıp Akademisine muhabir âza seçilmiştir. 1948 de vefat eden bu kıymetli doktorumuz Kızılay'ın ikinci defa kurucuları arasındadır. İsim Ahmet Vefa Beyin şu beytinde geçmektedir:

«Dil istiyerek düştü Vefa,
kayd-ı belâya,
Âkil sanırım kendimi mecnun
imişim ben.»

Göksel +

Öztürkçe isimlerdendir. Yeni neslin kız ve erkeklerinde ve soyadı olarak kullanılmaktadır. Gök kelimesinden, bağlılık ifade eden sel takısiyle isim yapılmıştır. «Gökten, göğe tâbi, semavî» anlamına gelir.

+ İşaretli isimlerin mânaları okuyucularımız tarafından istenilmiştir.

OKUYUCU MEKTUPLARI

Yeşilköy'den Edip ve Şükran Dağlar'a:

Hayat mecmuasının bu fiatla satılması bir feragat ve fedakârlık işidir. Bunu takdirinize bırakırız. Okuyucularımızın büyük kısımlarının arzu ve isteklerini dikkate alarak münderecatımızda değişiklikler yapıyor ve bazı mevzulara daha fazla yer veriyoruz. Hayat mecmuasının bugünkü durumu, ekseriyetin istemiş olduğu şekildedir, diyebiliriz. Pul mevzuunda zaman zaman kuvvetli bilgiler vereceğiz. Sırası gelince yemekten de bahsedeceğiz.

■

Kızıltoprak'tan Bayan Gülden Feran'a:

Umumiyetle 15 günde bir batı müziğinden bahsetmeğe başladık. Radyo programlarına karışamayız. Siz şahsî istek olarak arzunuzu radyo iradesine yazabilirsiniz. Yıldız falı fantezi bir mevzudur. Soyadınızın mânası sırası gelince intişar edecektir.

■

Kayseri'den Bay Mümtaz Akçura'ya:

Göreme başlı başına bir mevzudur. Tarihten önceki çağlara ait olan bu eski kalıntılar hakkında Hayat'ta etraflıca bir yazı çıkmasını bekleyiniz. Hayat'ın 1, 12, 22, 57, 108. sayılarından başka diğer sayıları var. Sipariş verirseniz göndeririz.

Adana'dan Bay Zeynel Yeltekin'e:

Karikatürünüz basılacak derecede olgun değildir. Esasen böyle resimlerin çini mürekkebi ile, beyaz kâğıda, itinalı olarak çizilmesi gerekir.

■

Gaziantep'ten Bay Ertuğrul Özkar'a:

Bütün şarkıları içine alan bir kitap yoktur. Eski harflerle basılmış şarkı kitapları bir dereceye kadar bütün şarkıları alır. Tabii onların içinde sonradan bestelenmiş olanlar bulunmaz. Yeni harflerle, biribirini tamamlıyan dört beş cilt şarkı kitabı çıkmıştır. Büyük kütüphanelerden sorunuz. Ertuğrul ismi 64. sayıda verildi. Birer vesile ile sporculardan bahsediyoruz.

■

Konya'dan Bay İzzet Ders'e:

Türkçe'de umumiyetle kelimeler az harflidir. (Uzaklaştırılamıyacaklarından) gibi kelimeler, daha ziyade oyun için, boş vakit geçirmek için araştırılır, ama bunlarda bir takım edatlar bulunduğundan tam kelime saymak doğru olmaz. Yuvasını aydınlatan bir kuş cinsinden haberimiz yok. İzzet ismi 41. sayımızda çıktı. Soğukkanlılık bir yaradılış, biraz da irade ve itiyat meselesidir.

■

Levent'ten Bay İlhan Aydoğdu'ya:

Hayat mecmuasını hazırlıyanların diğer gazetelerin yazı işleri heyetleri ile hiçbir iş ilgisi yoktur. Sadece meslektaş olarak tanışırlar. Türkiyede en yüksek tiraj Hürriyet gazetesindedir. Sonra Hayat geliyor.

YENİ ÇIKAN KİTAPLAR

PRODÜKTİVİTE NEDİR? NASIL ARTTIRILIR? — Ankara'da bulunan Vekâletlerarası Prodüktivite Merkezi bu sual etrafında açtığı yazı müsabakasının neticelerini, derece kazanan yazılarla beraber yukarıdaki isim altında kitap halinde neşretmiştir. Ankara.

ESKİ ZAMAN KADINLARI ARASINDA — Kıymetli muharrir Nahit Sırrı Örik'in geçmiş zamanı ve eski İstanbul yaşayışını canlandıran hâtıraları. İnkılâp Kitabevi. Fiatı: 3 lira.

SİBİRYADAN — Rus âlimi W. Radloff'un meşhur eserinin ikinci cildi. Türkçeye çeviren: Dr. Ahmet Temir. Maarif Vekâletinin Bilim Eserleri Serisinden. Fiatı: 430 Kr.

MACARİSTAN TÜRK ÂLEMİNDEN ÇİZGİLER — Tanınmış Macar tarihçisi S. Takas'ın eserinden seçmeler. Türkçeye çeviren: Sadrettin Karatay. Maarif Vekâletinin Bilim Eserleri Serisinden. Fiatı: 610 Kr.

AŞK ACISI — 3 perdelik piyes. Yazan: Marcel Achard. Türkçeye çeviren: Lûtfi Ay. Maarif Vekâletinin Modern Tiyatro Eserleri Serisinden. Fiatı: 215 Kr.

Hayat VE İRANLILAR

Ankara okuyucularımızdan Yücel Güla'nın gönderdiği sağdaki resim, balayı seyahatleri için otomobille dünya turuna çıkmış İranlı bir çifti Ankara'da Anıt - Kabir'in önünde gösteriyor. Okuyucumuz kendileriyle tanıştığı zaman yanında bir Hayat mecmuası bulunduğunu yazıyor ve şöyle diyor: «Mecmuayı görünce hayretle, "Avrupa'da Türkçe olarak mecmua basıldığını bilmiyorduk" dediler. Ben, bu mecmuanın ithal malı olmayıp, Türkiye'de en modern makinelerle basıldığını söyleyince hayretleri büsbütün arttı ve dostlarına hediye etmek üzere derhal 9 adet Hayat aldılar.»

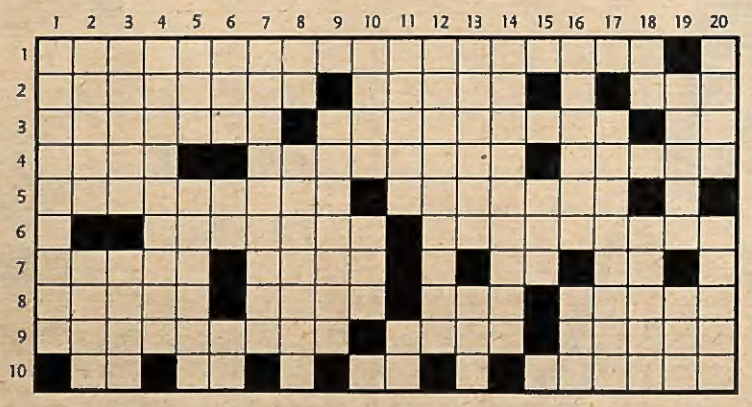

BİLMECE

GEÇEN HAFTAKİ BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	İ	K	İ	S	E	N	E	M	E	K	T	E	P	T	A	T	İ	L	İ	
2	B	İ	R	A	R	A	D	A		A	İ	L	E		D	A	L	A	M	A
3	A	B	A		İ	M	A	M	E		Z	A	R		E	L	A	L	E	M
4	D	A	D	A	S		T	A	L	A	S		İ	A	D	E		A		E
5	E	R	E	N		G			E	V	E	T		Z	İ	B	A			E
6	T	A		A	S	A	B	İ	K	A	D	İ	N		T	E	R	A	V	İ
7	E	D	E	B	İ	Y	A	T		M	A		U	M	A	T			V	
8	D	A	L	A	V	E	R	E	C	İ		E	H	E	M	M	İ	Y	E	T
9	E	M		B	A	L		L	İ	L	İ	D	U	T		E		E	L	A
10	N		K	A	S	İ	D	E			K	E	T	E	N	K	U	M	A	Ş

SOLDAN SAĞA: 1: Hazreti Süleymanı ziyaret eden kraliçe. 2: Çöpçatanlık veya simsarlık eden — Hastalıklı veya dayak — Tersi eski terim çoban. 3: Gümrüğün eski adı — Para ile tutmak — Nota. 4: Aydınlık, şua — Gönderen, sevkeden (eski terim) — Orta. 5: Tavukları boğan güzel tüylü hayvanlar — Garanti. 6: üye kaydedilen (iki kelime) — Kutlayan (iki kelime). 7: Eski aydınlatma araçlarından — Kavga bıçağı — Yemek — Mısır tanrılarından. 8: Tersi başına topladığı birkaç yüz kişi ile sarayı basan bir politikacının ikinci adı — Pahalı değil — Şive, tavır — Yapı üstadı. 9: Hususi öğretmenden müzik tahsil etmek (eski terim) — Öğretmene emir — Eski sigara isimlerinden. 10: Nota — Hayret nidası — Buğday tozu — Tamir eden.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1: Kanuni'nin oğlunun lâkabı. 2: Tersi muharremde pişer — Tersi bir ecnebi parası. 3: Matbuat (yeni terim) — Ateş pensi. 4: Saçma sapan anlamına bir tâbir. 5: Şamdana dikilir — Üye farzet. 6: Göz rengi — Tersi hicap — Diyapazonun verdiği ses. 7: Yumuşak şeker. 8: Ayı evi — Haremin yanındaki semt — 9: Ekinlere zarar veren bir bitki. 10: Ruso'nun şaheseri — Mâşukanın âşığa yaptığı. 11: Tersi alt kat balkonu — Bir sayı. 12: Kendine akar yapmak. 13: Keskin hale getirme — Namazdan sonra edilir. 14: İbadette kullanılan vakit ölçüsü. 15: Kasabalarımızdan biri. 16: Boyunbağı — Yasak. 17: Baltacıyı kandıran Çariçe. 18: Nota — Kan borusu. 19: Hazır — Karışık bir renk. 20: Su haline getir — Bir kadın ismi.

KARİKATÜR

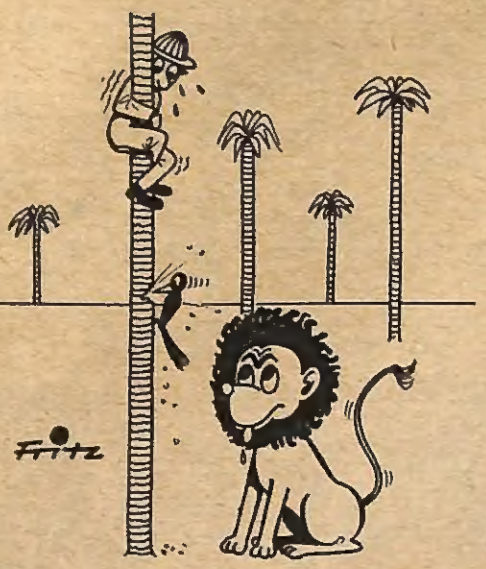

— Frank Sinatra'yı aynen taklit edebilir.

— Bana «A» ile başlıyan bir vahşi hayvan ismi söyliyebilir misin?

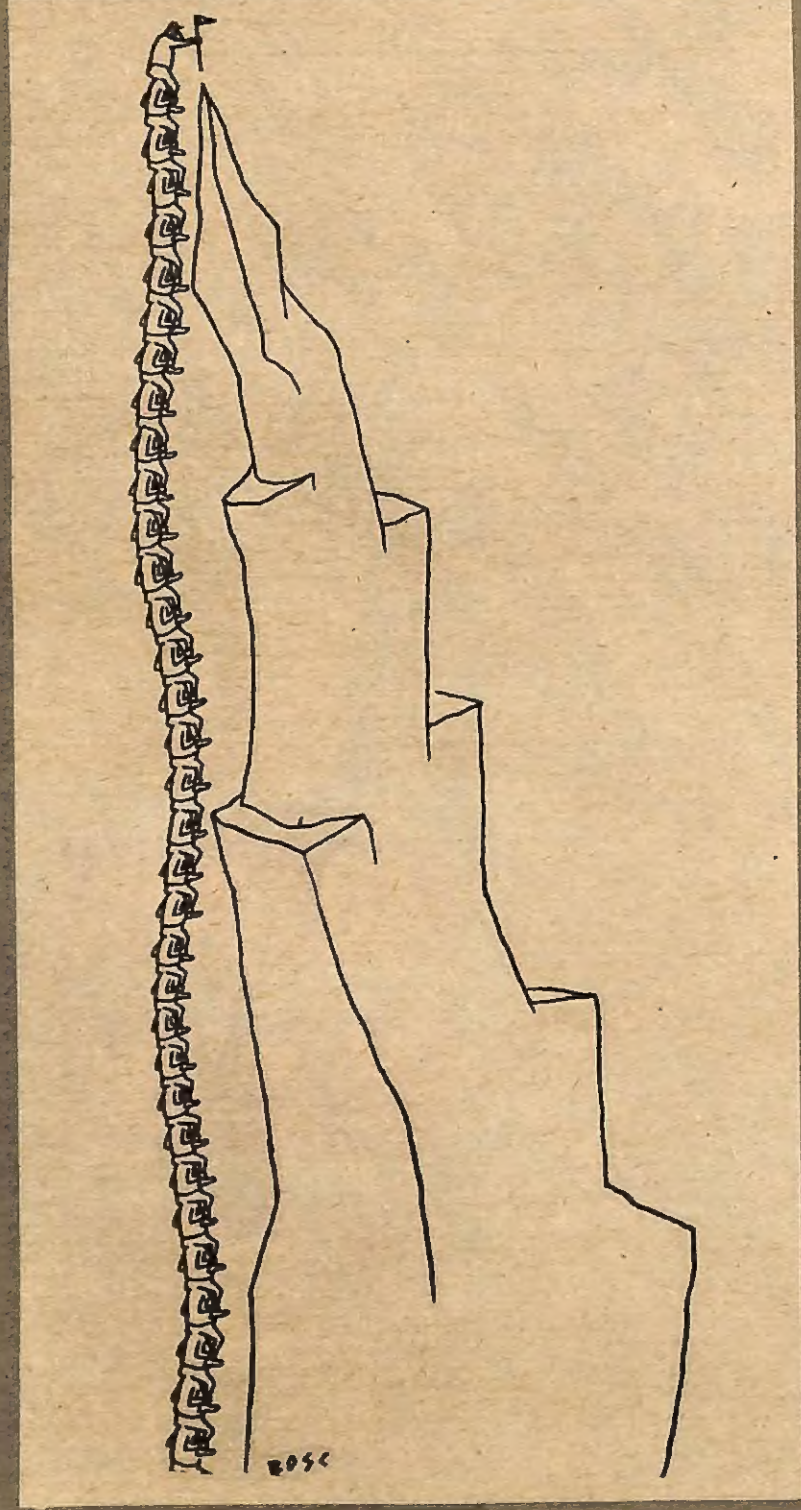

— Yoksa balık mı kokuyorum?

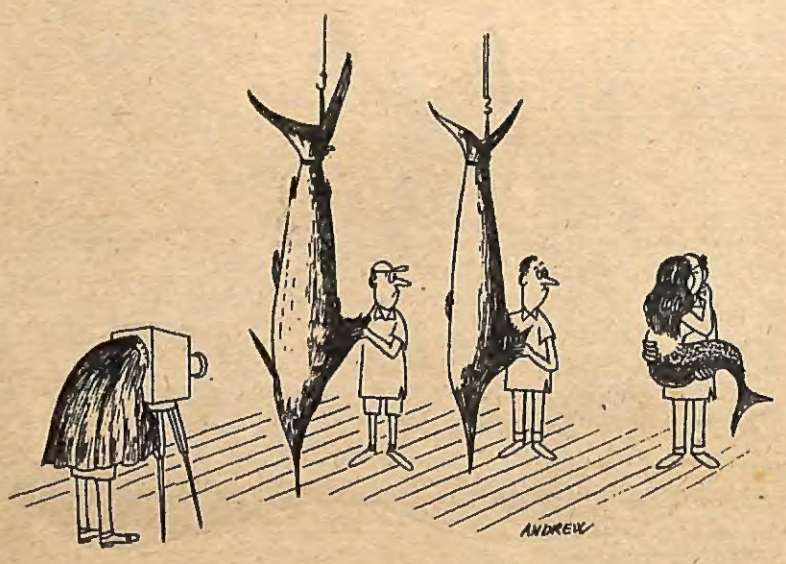

Bu sahifede çıkan karikatürlerin telif hakları HAYAT mecmuası tarafından satın alınmıştır.

Tasarrufun da ilk dersleri evde başlar...

Resim, musiki, intizam ve çalışkanlık bilgileri gibi **TASARRUF** fikri de evde, küçük yaşlarda öğrenilir.
Yapı ve Kredi Bankasının İkramiyeli Aile Cüzdanı ve kumbaraları çocuklarınız için en emin, en kolay tasarruf dersidir.

1959 da

40 APARTMAN DAİRESİ

ve

1,5 MİLYON liralık para ikramiyeleri

tamamı

3 milyon lira

YAPI ve KREDİ BANKASI